

Velfærdsministeriet
Lovkoordinering
J.nr. 2009-240
ejb

19. marts 2009

**Notat til Folketingets Socialudvalg
om
Indsatsmuligheder mod misbrug af sociale ydelser**

Indholdsfortegnelse:

1. Ydelser på Velfærdsministeriets område, der er afhængige af indkomstforhold og samlivsforhold, og hvor der kan forekomme misbrug af ydelserne på denne baggrund	3
1.1. Ydelser afhængig af indkomst og af samlivsforhold	3
1.2. Folkepension og førtidspension	3
1.3. Boligstøtte	4
1.4. Økonomisk fripladstilskud til dagtilbud	5
1.5. Børnetilskud til studerende	5
1.6. Særligt børnetilskud til folkepensionister og førtidspensionister efter gammel ordning	6
1.7 Børnetilskud til enlige	6
2. Kommunernes gældende muligheder for oplysning og kontrol i sociale sager og i sager om bopælsregistrering efter CPR-loven	7
2.1. Gældende regler om oplysning og kontrol i sociale sager - oversigt	7
2.2. Generelt om oplysning af sager efter den sociale lovgivning	7
2.3. Muligheder for oplysning af sociale sager ved ansøgning	8
2.4. Kontrolmuligheder i sociale sager efter at der er truffet afgørelse om udbetaling af en ydelse	8
2.5. Begrænsninger i relation til kontrol efter den sociale lovgivning	10
2.6. Særlige kontrolregler for børnetilskud	10
2.7. Særligt om boligstøtte	10
2.8. CPR-lovgivningen	11
3. Kommunalbestyrelsernes reaktionsmuligheder overfor misbrug af sociale ydelser	13
3.1. Standsning af udbetaling	13
3.2. Tilbagebetaling af ydelser	13
3.3. Straf	14
3.4. Straf efter CPR-loven	15
3.5. Pålæg overfor arbejdsgivere om at føre logbog	15
3.6. Specielt for beskæftigelsesområdet	15
4. Økonomi – kommuner og stat	17
4.1. Finansiering af de enkelte ydelser	17
4.2. Tilbagebetaling af statsrefusion	18
4.3. Kommunernes økonomiske incitament til en øget kontrolindsats	18
5 Omfanget af snyd og kontrol - Kommunernes indsats og resultater	20
5.1. Generelt	20
5.2. Ankestyrelsens undersøgelse fra 2000	20
5.3. Artiklerne i Jyllandsposten	21
6. Aktuelle iværksatte initiativer	23
6.1. KL's initiativer	23

6.2. Fælles kontrolaktion og efterfølgende drejebog.....	24
6.3. Velfærdsministeriets temarevision i 2009.....	25
6.4. Samarbejde i øvrigt om understøttelse af kommunernes indsats	27
Bilag.....	29
Bilag 1 a. Velfærdsministeriets brev af 26.11.2008 til kommunalbestyrelser og kommunale revisorer om temarevisionsudmeldingen.....	29
Bilag 1 b Velfærdsministeriets vejledning af marts 2009 til temarevisionen	33
Bilag 2. Svar på Alm del spørgsmål 110 og 113.....	40
Bilag 3 Fælles pressemeddelelse om den fælles kontrolaktion 27.11.2008	45
Bilag 4 Artikler fra Jyllandsposten december 2008	46

Dette notat beskriver ydelser på Velfærdsministeriets område, der er afhængige af indkomstforhold og samlivsforhold, og hvor der kan forekomme misbrug af ydelserne på denne baggrund samt kommunernes kontrolmuligheder. Videre beskrives de muligheder, kommunalbestyrelserne har for at reagere over for misbrug af sociale ydelser, de økonomiske forhold mellem stat og kommuner, kommunernes indsats - blandt andet belyst i Jyllandspostens artikler i december 2008 - samt de aktuelle iniativer, der er iværksat at forskellige myndigheder, herunder Velfærdsministeriets temarevision.

Som bilag er medtaget Velfærdsministeriets brev af 26. november 2008 til kommunalbestyrelser og kommunale revisorer om temarevision samt ministeriets vejledning hertil af marts 2009, velfærdsministerens besvarelse af alm del sp 110 og 113, pressemeddelelse vedrørende den fælles kontrolaktion den 27. november 2008 i 4 kommuner samt Jyllandspostens artikler fra december 2008.

1. Ydelser på Velfærdsministeriets område, der er afhængige af indkomstforhold og samlivsforhold, og hvor der kan forekomme misbrug af ydelserne på denne baggrund

1.1. Ydelser afhængig af indkomst og af samlivsforhold

En række ydelser på Velfærdsministeriets område er afhængige af modtagerens indkomst og i nogle tilfælde også af ægtefælle eller samlevers eller af andre husstandsmedlemmers indkomst. For at sikre korrekt udbetaling i disse sager er det således afgørende at kommunen enten fra borgeren selv eller fra anden side modtager oplysning om, hvem der indgår i husstanden, og om alle dele af modtagerens og de relevante husstandsmedlemmers indkomster:

For nogle ydelser (pension mv.) gælder, at ydelsen udover indkomsten hos modtageren tillige er afhængig af indkomsten hos bestemte typer af husstandsmedlemmer, nemlig personer, der er enten ægtefælle eller samlever. Endvidere kan der være forskel på størrelsen af pensionsraten afhængigt af, om pensionisten er enlig eller ikke enlig. Her er det således afgørende at kommunen har kendskab til, om der bor andre sammen med ansøgeren, og om der i givet fald er tale om en ægtefælle eller samlever.

På andre områder (boligstøtte) er ydelser afhængige af indkomsten også fra andre husstandsmedlemmer end ansøgeren, og det er derfor afgørende for korrekt udbetaling, at kommunen har korrekte oplysninger om, hvilke personer, der bor sammen med modtageren.

Enkelte ydelser på Velfærdsministeriets område (Børnetilskud) ydes kun til enlige. Det er derfor afgørende for korrekt udbetaling, at kommunen har korrekte oplysninger om, den enkelte modtagers status som enlig.

1.2. Folkepension og førtidspension

Folkepension består af grundbeløb og pensionstillæg. Hertil kommer ældrecheck, helbredstillæg og varmetillæg, der udbetales efter størrelsen af den personlige tillægsprocent. Udbetaling af ældrecheck og helbredstillæg er afhængig af, at den enlige eller parrets (gifte eller samlevende) samlede formue ikke overstiger et fastsat beløb.

Folkepensionens grundbeløb nedsættes på baggrund af folkepensionistens egen indtægt ved personligt arbejde, der overstiger et fastsat fradragbeløb.

Satsen for pensionstillægget afhænger af, om pensionisten er enlig eller gift/samlevende. Pensionstillægget nedsættes på baggrund af den enliges eller parrets samlede indtægter ud over fastsatte fradragbeløb.

Størrelsen af den personlige tillægsprocent fastsættes på baggrund af den enliges eller parrets samlede indtægter ud over fastsat fradragbeløb.

Førtidspension efter gammel ordning består blandt andet af grundbeløb og pensionstillæg. Hertil kommer helbredstillæg og varmetillæg, der udbetales efter størrelsen af den personlige tillægsprocent. Udbetaling af helbredstillæg er afhængig af, at den enlige eller parrets (gifte eller samlevende) samlede formue ikke overstiger et fastsat beløb.

Førtidspensionens grundbeløb nedsættes på baggrund af førtidspensionistens supplerende indkomster, der overstiger et fastsat fradragbeløb.

Satsen for pensionstillægget afhænger af, om pensionisten er enlig eller gift/samlevende. Pensionstillægget nedsættes på baggrund af den enliges eller parrets samlede indtægter ud over fastsatte fradragbeløb.

Størrelsen af den personlige tillægsprocent fastsættes på baggrund af den enliges eller parrets samlede indtægter ud over fastsat fradragbeløb.

Herudover udbetales ekstra tillægsydelse, førtidsbeløb, invaliditetsbeløb og erhvervsudygtighedsbeløb, der ikke afhænger af samlivsstatus eller indkomster.

Førtidspension efter ny ordning.

Satsen for førtidspensionen er højere for enlige end for gifte eller samlevende.

Førtidspensionen til enlige nedsættes på baggrund den enliges supplerende indkomster, der overstiger et fastsat fradragbeløb.

Førtidspensionen til gifte eller samlevende nedsættes på baggrund af pensionistens supplerende indkomster og på baggrund af ægtefællens eller samleverens indkomster inden for et vist indtægtsinterval, efter fastsatte fradragbeløb.

1.3. Boligstøtte

Størrelsen af boligstøtten er ud over huslejens størrelse blandt andet afhængig af boligens areal i forhold til antallet af medlemmer i husstanden, og af husstan-

dens indkomst og formue. Husstandsindkomsten er summen af husstandsmedlemmernes indkomster. Indkomster fra hjemmeboende børn, efter et fastsat fradragsbeløb, medregnes i husstandens indkomst.

Til husstandsindkomsten tillægges et formuetillæg, der beregnes efter fastsatte regler.

Det har derfor betydning for beregningen af boligstøtten, hvor mange medlemmer, der er i husstanden i forhold til beregningen af det areal, der kan betales boligstøtte til, og i forhold til husstandsmedlemmernes indkomst- for formueforhold.

1.4. Økonomisk fripladstilskud til dagtilbud

Kommunerne yder efter dagtilbudsloven økonomisk fripladstilskud til betaling for børns optagelse i dagtilbud fritidshjem og klubtilbud under hensyn til forældrene økonomiske forhold.

Den aktuelle indtægt, der skal lægges til grund for kommunalbestyrelsens afgørelse om økonomisk friplads, består som udgangspunkt af den personlige indkomst og aktieindkomst. Når den faktiske indtægt, forældrene har til rådighed, er væsentlig større eller mindre end den aktuelle indtægt beregnet efter § 26, stk. 1, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om økonomisk fripladstilskud på baggrund af en samlet vurdering af familiens økonomiske og sociale forhold.

Bor barnet sammen med begge forældre, lægges forældrenes samlede aktuelle indtægt til grund for beregning af økonomisk fripladstilskud. Hvis barnets forældre ikke lever sammen, skal det økonomiske fripladstilskud beregnes på grundlag af den aktuelle indkomst hos den af forældrene, hvor barnet er tilmeldt folkeregisteret. Er denne forælder gift eller har en samlever, skal ægtefællens eller samleverens indtægt medregnes ved beregningen af fripladstilskud. Hvis barnet bor mest hos den af forældrene, hvor barnet ikke har folkeregisteradresse, skal indkomsten hos denne forælder lægges til grund ved beregning af økonomisk fripladstilskud. Er denne forælder gift eller har en samlever, skal ægtefællens eller samleverens indtægt medregnes ved beregningen af fripladstilskud.

1.5. Børnetilskud til studerende

Til forældre, der deltager i en uddannelse, som er godkendt som støtteberettigende efter lov om statens uddannelsesstøtte, eller som berettiger til optagelse i en arbejdsløshedskasse, og som har forsørgelsespligt for et barn under 18 år,

kan der efter ansøgning, når en række betingelser er opfyldt, udbetales et tilskud på 6.160 kr. (2009) om året.

Udbetaling af tilskuddet og tilskuddets størrelse kan blandt andet afhænge af forældrenes samlivsforhold med hinanden eller med andre, antal børn i husstanden og husstandens aktuelle indkomstforhold.

1.6. Særligt børnetilskud til folkepensionister og førtidspensionister efter gammel ordning

Der kan som hovedregel ydes særligt børnetilskud til folkepensionister og førtidspensionister efter gammel ordning, når der ikke er eller kan fastsættes børnebidrag, eller til folke- eller førtidspensionisten, der er pålagt at betale bidrag. Det særlige børnetilskud nedsættes med 3 pct. af indtægtsgrundlaget, der overstiger det beløb, hvormed pensionstillægget bortfalder.

Det vil sige, at også indtægtsforholdene for pensionisten og dennes ægtefælle eller samlever har betydning for størrelsen af det særlige børnetilskud.

1.7 Børnetilskud til enlige.

Børnetilskud til enlige forsørgere udbetales ud fra en ”generel behovsbedømmelse”, der som hovedregel er uafhængig af indkomstforhold. Ordinært og ekstra børnetilskud ydes til børn af enlige forsørgere. En gift person betragtes kun som enlig forsørger, når der foreligger separation eller samlivsophævelse på grund af uoverensstemmelser. En ugift person anses kun for enlig, når vedkommende ikke lever sammen i et ægteskabslignende forhold med den anden af forældrene eller med en anden person.

Det ordinære børnetilskud udbetales også, hvis for eksempel begge barnets gifte eller samlevende forældre modtager folke- eller førtidspension efter gammel ordning.

Der kan udbetales et ekstra børnetilskud uanset antallet af børn, når forældremyndighedsindehaveren som enlig forsørger har barnet hos sig.

Det er således helt afgørende for udbetaling af det ordinære (dog ikke til folkepensionister og førtidspensionister efter gammel ordning) og ekstra børnetilskud, at betingelserne om enligstatus er opfyldt.

2. Kommunernes gældende muligheder for oplysning og kontrol i sociale sager og i sager om bopælsregistrering efter CPR-loven

2.1. Gældende regler om oplysning og kontrol i sociale sager - oversigt

Udbetaling og kontrol med udbetaling af sociale ydelser sker efter reglerne i den sociale lovgivning. Generelle regler om oplysning af sociale sager og om kontrol er fastsat i retssikkerhedslovens §§ 10- 14. Herudover gælder de generelle regler i forvaltningsloven samt persondataloven. Endelig har modtagere af sociale ydelser efter de enkelte sociale love pligt til at oplyse om ændringer i deres forhold.

Reglerne i retssikkerhedsloven gælder både for sociale ydelser på Velfærdsministeriets område som pension, boligstøtte, børnetilskud og fripladstilskud til betaling af dagtilbud, der alle administreres af kommunerne, og for ydelser på Beskæftigelsesministeriets område, der administreres af kommunerne, herunder sygedagpenge og kontanthjælp. På beskæftigelsesområdet gælder herudover regler i lov om styringen af den aktive beskæftigelsesindsats. I det følgende beskrives de regler der gælder på Velfærdsministeriets område.

2.2. Generelt om oplysning af sager efter den sociale lovgivning:

- Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, en sag er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes (korrekt) afgørelse. (retssikkerhedslovens § 10).
- Inden der betales ydelser eller tilskud skal kommune sikre dokumentation for en række oplysninger, (jf. den gældende retssikkerhedsbekendtgørelses § 32) herunder:
 - Personens CPR-nummer.
 - Statsborgerforhold herunder opholdsgrundlag.
 - Bopæl.
 - Civilstand.
 - Ægtefælle og børn (I boligstøttesager dog kun, hvis de har ophold på adressen).
 - Personens og en eventuel ægtefælles eller samlevers indtægts- og formueforhold af betydning for tildeling eller udmåling af en ydelse, og ændring heraf.
 - Beregningsmetode ved udmåling af en ydelse.
 - I boligstøttesager tillige en række nødvendige oplysninger om husleje og om andre husstandsmedlemmer

2.3. Muligheder for oplysning af sociale sager ved ansøgning:

- Kommunalbestyrelsen kan anmode de personer, der søger om hjælp, om at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til (§ 11). Kommunalbestyrelsen kan herunder kræve dokumentation som f.eks. kopi af lejekontrakt eller skilsmissepapirer
- Kommunalbestyrelsen kan uden borgerens samtykke kræve økonomiske oplysninger fra offentlige myndigheder og a-kasser, herunder fra skattemyndighederne. Kommunalbestyrelsen har herunder adgang til at indhente oplysninger fra det nye indkomstregister, som alle arbejdsgivere og udbetalere af pensioner m.v. skal indberette til månedligt. Registret fungerer dog i dag endnu ikke fuldt ud. (§ 11 a, stk. 2). Nødvendige økonomiske oplysninger om ægtefælle, samlever og andre relevante husstandsmedlemmer kan kræves på samme måde.
- Andre nødvendige oplysninger om ansøgerens forhold kan med ansøgerens samtykke kræves fra andre myndigheder og nærmere angivne parter, herunder pengeinstitutter og sundhedspersoner. (§ 11 a, stk. 1)
- Hvis borgeren ikke medvirker eller samtykker, må sagen afgøres på det foreliggende grundlag. Hvis en afgørende oplysning mangler, kan det betyde afslag. (§ 11 b)
- Borgeren har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for den sociale ydelse. (§ 11, stk. 2)

Kommunen har på den måde en række muligheder for allerede på ansøgningstidspunktet og ved senere ændringer at sikre, at hjælpen udbetales på et korrekt grundlag, således at tilbagebetalingssager så vidt muligt undgås.

2.4. Kontrolmuligheder i sociale sager efter at der er truffet afgørelse om udbetaling af en ydelse:

- Kommunalbestyrelsen kan også efter at der er truffet afgørelse om løbende udbetaling af en ydelse anmode den, der modtager hjælp, om at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, om borgeren fortsat er berettiget til uændret hjælp eller om der eventuelt er blevet udbetalt en uberettiget ydelse i en periode (§ 11)
- Borgeren har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for den sociale ydelse. (§ 11, stk. 2)
- Økonomiske oplysninger om ansøger, ægtefælle, samlever og andre relevante husstandsmedlemmer kan kræves fra andre myndigheder og a-kasser uden samtykke både til brug for en konkret tilbagebetalingssag og til generel kontrol af sagerne på et område.

Kommunalbestyrelsen kan samkøre oplysninger fra egne registre med andre myndigheders registre om økonomiske oplysninger. Herunder det nye indkomstregister.

- Andre nødvendige oplysninger om ansøgerens forhold kan med ansøgerens samtykke kræves fra andre myndigheder og en række nærmere angivne parter, herunder pengeinstitutter og sundhedspersoner. Herunder kan oplysninger indhentes fra pengeinstitutter til belysning af f.eks. fælles eller adskilt økonomi eller rådighedsbeløb sammenholdt med den oplyste indkomst. (§ 11 a, stk. 1)
- Ved konkret mistanke om misbrug af sociale ydelser kan kommunalbestyrelsen også uden samtykke kræve nødvendige oplysninger om ansøgeren fra andre myndigheder, sundhedspersoner, pengeinstitutter m.fl. det gælder både økonomiske oplysninger og andre oplysninger. (§ 11 c, stk. 1, nr. 4)
- Kommunen har adgang til virksomheder med henblik på at kontrollere løn- og arbejdsforhold, der ligger til grund for udbetaling af sociale ydelser. (§ 12 a)
- Som grundlag for kommunens kontrolarbejde indgår oplysninger, som kommunen uanmodet har modtaget fra andre myndigheder eller private, på lige fod med oplysninger, som kommunen selv har tilvejebragt. Det kan f.eks. være oplysninger, der er modtaget fra skattemyndighederne eller en anden kommune på baggrund af en kontrolaktion på en virksomhed med ansatte bosat i forskellige kommuner. Der kan også være tale om tilfældige observationer fra andre myndigheder (F.eks. hvis SKAT i forbindelse med en udgående inddrivelsesforretning har konstateret et meget stort antal tilmeldte beboere i en meget lille og tilsyneladende ubeboet bolig)
- I kommunens sagsbehandling kan også indgå tilfældige observationer, som kommunens egne ansatte har gjort herunder (f.eks. om uden for modtagerens bolig)
- Kommunen kan også bruge oplysninger fra andre sager, herunder børnetilskudssager, jf. nedenfor, forudsat at brugen af oplysningerne i tilbagebetalingssagen ikke er uforenelige med det formål, de oprindeligt blev indhentet til.
- Kommunen kan også gøre brug af informationer, som borgeren har offentliggjort f.eks. i aviser eller på internettet.
- Mere systematiske observationer (f.eks. uden for modtagers bolig) vil ofte være i strid med princippet om at benytte den mindst indgribende fremgangsmåde overfor borgeren, jf. punkt 2.5. Der kan dog være situationer, hvor det er umuligt at tilvejebringe de nødvendige oplysninger

på anden måde i den konkrete sag ud fra en vurdering af sagens karakter.

2.5. Begrænsninger i relation til kontrol efter den sociale lovgivning:

- Kommunerne kan ikke kræve adgang til private hjem.
- Den sociale lovgivning har ikke regler om overvågning – f.eks. udenfor en borgers hjem af parkerede biler el.lign. Overvågning i form af systematisk observationer vil oftest være i strid med proportionalitetsprincippet om at vælge den mindst indgribende fremgangsmåde, der står i rimeligt forhold til det ønskede resultat. Der kan dog være situationer, hvor det er umuligt at tilvejebringe de nødvendige oplysninger på anden måde i den konkrete sag ud fra en vurdering af sagens karakter.
- Kommunen kan ikke bede andre myndigheder eller kommunalt ansatte på andre områder om at indsamle og indberette oplysninger, der ikke er relevante for de pågældendes egen opgave.

2.6. Særlige kontrolregler for børnetilskud

Børnetilskud ydes som anført som hovedregel kun til enlige

- Efter børnetilskudsloven skal modtageren hvert år bekræfte, at vedkommende fortsat er enlig forsørger. Reglen blev indført i 1997. Modtager kommunen ikke bekræftelsen, bortfalder børnetilskuddet automatisk.
- Kommunen skal årligt undersøge, om der er andre voksne end børnetilskudsmodtageren tilmeldt på adressen. Er det tilfældet bortfalder børnetilskuddet, hvis ikke modtageren sandsynliggør, at vedkommende fortsat er enlig forsørger.
- Det samme gælder, hvis kommunen i øvrigt finder det overvejende sandsynligt, at modtageren ikke er enlig, og modtageren ikke kan dokumentere at være enlig.

2.7. Særligt om boligstøtte

- Boligstøtteleven indeholder en regel om årlig efterregulering af alle sager på baggrund boligstøttemodtagerens og dennes husstands faktiske indkomst. Der sker på baggrund heraf hvert år en årlig kontrol af indkomsten i alle boligstøttesager på baggrund af skattemyndighedernes oplysninger om den endelige slutlignede indkomst for året.

2.8. CPR-lovgivningen

Om en person er tilmeldt folkeregistret på samme adresse som en modtager af en social ydelse er ikke efter den sociale lovgivning afgørende for, om kommunalbestyrelsen i den sociale sag skal lægge til grund, at den pågældende bor/eller ikke bor på adressen. De faktiske forhold vil være afgørende.

Tilmelding til folkeregistret vil imidlertid være et væsentligt moment i en kommunes umiddelbare vurdering af en persons bopæl.

Bopælsregistrering efter CPR-lovgivningen

Efter CPR-loven skal kommunalbestyrelsen i CPR registrere enhver på dennes bopæl i kommunen, hvis vedkommende efter lovens kapitel 4-6 skal være registreret her i landet. Ved bopæl forstås det sted (bolig), hvor en person regelmæssigt sover, når denne ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, forretningsrejse, sygdom eller lignende, og hvor denne har sine ejendele.

Reglerne om bopælsregistrering i CPR-lovgivningen har til formål at sikre, at enhver bopælsregistreres på den adresse, hvor vedkommende faktisk bor eller opholder sig. Dette er af stor betydning, fordi CPR-systemets oplysninger om bopæl benyttes i mange forskellige sammenhænge, f.eks. i forbindelse med kommunalbestyrelsernes afgørelser om tildeling af sociale ydelser og kontrol med udbetaling af sociale ydelser.

CPR-lovens § 10, stk. 1, pålægger en kommunalbestyrelse, der får formodning om, at en person ikke er korrekt bopælsregistreret, en pligt til at undersøge sagen for at rette eventuelle fejl.

Indhentelse af oplysninger efter CPR-loven

- Efter CPR-lovens § 10, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen til brug for undersøgelsen af en persons bopælsforhold ud over de oplysninger, som den har adgang til efter anden lovgivning, afkræve følgende oplysninger:
 - 1) En nærmere redegørelse fra vedkommende selv om dennes bopælsforhold.
 - 2) En erklæring fra husejer eller lejer om, hvem der flytter til eller fra dennes ejendom eller lejlighed, samt om, hvem der bor eller opholder sig i ejendommen eller lejligheden.
 - 3) Oplysninger fra virksomheder, der er meddelt koncession efter lov om postbefordring, private tele- og forsyningsselskaber, private boligselskaber og -foreninger, arbejdsløsheds-kasser, fagforeninger og penge-

institutter med henblik på at fastlægge vedkommendes bopælsforhold. Lovens § 10, stk. 2, regulerer udtømmende, hvilke private en kommune kan kontakte i en bopælssag og bede om oplysninger.

- § 10, stk. 2, henviser herudover til den adgang til oplysninger om en persons bopælsforhold, som kommunen har efter anden lovgivning, hvilket i praksis vil sige forvaltningsloven. Det følger af forvaltningslovens § 31, at en forvaltningsmyndighed skal meddele en anden myndighed oplysning om forhold, som denne er berettiget til at videregive, og som er af betydning for den afgørelse, myndigheden skal træffe. Bopælsoplysninger betragtes som udgangspunkt ikke som fortrolige, hvorfor en kommunalbestyrelse kan anmode en anden kommune eller en anden offentlig myndighed om oplysninger om en borgers bopælsforhold. Det er alene oplysninger, der kan belyse adresseforhold, der kan indhentes.
- Kommunen kan benytte oplysninger om bopælsforhold, der allerede findes i kommunens forskellige forvaltningsgrene, således at oplysninger, der belyser en borgers bopælsforhold, kan indhentes fra andre dele af kommunens egen forvaltning, eksempelvis oplysninger om bopælsforhold fra socialforvaltningen m.m.

Hvis en kommune – f.eks. via oplysninger fra en anden myndighed eller en anden del af forvaltningen – får en formodning om, at en eller flere personer fejlagtigt er bopælsregistreret i CPR på en adresse, hvor de ikke har bopæl, kan kommunen således anvende de nævnte kontrolmuligheder med henblik på at sikre en korrekt registrering af de pågældende.

Observationer og kontrolbesøg på bopælen

- Der er ikke hjemmel til at foretage observationer som led i undersøgelsen af en bopælsregistrering. Der kan således ikke foretages nogen form for systemiseret observation af en borgers bopæl/færden til brug for en undersøgelse af en bopælsregistrering. Kommunen kan dog anvende tilfældige observationer og enkeltstående observationer i forbindelse med verifikation af faktiske oplysninger i en bopælssag.
- Der er ikke i CPR-loven hjemmel til, at en kommune kan kræve at komme ind på en borgers bopæl for at vurdere, hvem der bor på adressen.

3. Kommunalbestyrelsernes reaktionsmuligheder overfor misbrug af sociale ydelser

3.1. Standsning af udbetaling

En social ydelse kan kun udbetales til en borger, hvis borgeren opfylder lovgivningens betingelser for at modtage den pågældende ydelse.

Hvis en kommune bliver bekendt med oplysninger om, at grundlaget for udbetaling af en ydelse muligvis ikke længere er til stede, skal kommunen derfor sørge for, at sagen bliver tilstrækkeligt oplyst således, at der foreligger et korrekt grundlag for at træffe afgørelse om den fremtidige ret til den pågældende ydelse.

Er betingelserne ikke længere opfyldt, skal udbetalingen standses.

3.2. Tilbagebetaling af ydelser

Ud over reglerne i retssikkerhedsloven (jf. punkt 2) er der i forskellige love fastsat regler om borgerens oplysningspligt og der er fastsat regler om tilbagebetaling, når en ydelse er modtaget uberettiget:

Social pension

Pension er en aktuel forsørgelsesydelse bestemt til at dække almindelige leveomkostninger og kan derfor som hovedregel ikke kræves tilbagebetalt. Der gælder dog visse begrænsede undtagelser herfra, fx efter dødsfald, når ydelsen er udbetalt med krav om tilbagebetaling eller efter almindelige retsprincipper.

Det fremgår af pensionslovene, at hvis en pensionist har tilsidesat sin oplysningspligt efter loven eller i øvrigt mod bedre viden uberettiget modtaget pension, skal pensionisten eller dennes dødsbo tilbagebetale det beløb, der er modtaget med urette.

Efter domspraksis er en ydelse kun tilbagebetalingspligtig, hvis pensionisten vidste eller burde vide, at de manglende oplysninger ville have betydning for retten til eller størrelsen af pensionen.

Bestemmelsen i pensionsloven betyder også, at pensionisten også skal tilbagebetale i tilfælde, hvor pensionisten har udvist svig, dvs. hvor pensionisten forsætligt har fremkaldt, vedligeholdt eller udnyttet en vildfarelse hos kommunen.

Boligstøtte

Efter boligstøtteleven skal ansøgere oplyse kommunalbestyrelsen om alle forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af boligstøtten. Det fremgår endvidere af loven, at kommunalbestyrelsen kan kræve, at ansøgerne hvert år giver indberetning om deres husleje, husstand og husstandsindkomst. Hvis anmodningen ikke efterkommes, kan kommunalbestyrelsen lade boligstøtten bortfalde. Ansøgeren skal til brug for omberegning i løbet af året oplyse kommunalbestyrelsen om alle forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af boligstøtten.

Hvis ansøgeren ikke har givet oplysninger som nævnt ovenfor, eller hvis ansøgeren mod bedre viden har oppebåret boligstøtte med urette, skal det beløb, der er oppebåret med urette, tilbagebetales.

Dagtilbud

Tilskud, som kommunalbestyrelsen har ydet efter dagtilbudsloven, herunder økonomisk fripladstilskud, skal tilbagebetales, når modtageren mod bedre vidende har

- 1) undladt at give oplysninger som krævet i retssikkerhedsloven eller
- 2) modtaget tilskud uden at være berettiget til det.

Børnetilskud

Det fremgår af børnetilskudsloven og med henvisning til retssikkerhedsloven, at den, der får udbetalt ydelser efter loven, har pligt til at oplyse kommunalbestyrelsen om ændringer i sine forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af ydelserne. Har nogen mod bedre vidende uberettiget modtaget ydelser efter loven, skal det beløb, der med urette er modtaget, tilbagebetales.

3.3. Straf

Efter retssikkerhedslovens § 12 b, kan en person straffes med bøde, når den pågældende ved grov uagtsomhed fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at undlade at give oplysninger, der har betydning for hjælpen.

Efter straffelovens § 289 a, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder den, der til brug for afgørelser om blandt andet udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder giver urigtige eller vildledende oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse, med forsæt til at unddrage sig eller andre beta-

ling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre. Overtrædelser af straffelovens § 289 a, stk. 1, af særlig grov karakter straffes efter § 289.

Sager om straf kan ikke behandles af kommunen men skal overgives til politiet og behandles efter strafferetsplejens regler.

3.4. Straf efter CPR-loven

Der er hjemmel til straf i form af bøde efter CPR-lovens § 57, stk. 1, for den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed, f.eks. undlader at afgive en redegørelse om vedkommendes bopælsforhold i forbindelse med kommunens undersøgelse heraf, eller som logivært undlader at afgive oplysninger eller afgiver urigtige oplysninger om en logerende/lejer.

CPR-lovens § 58 indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i sådanne tilfælde kan udstede et bødeforlæg.

3.5. Pålæg overfor arbejdsgivere om at føre logbog

Hvis en kommune ved et kontrolbesøg i en virksomhed vurderer, at arbejdsgiverens registreringer er mangelfulde, kan kommunalbestyrelsen med henblik på kontrollen med udbetaling af sociale ydelser pålægge arbejdsgiveren at foretage daglig registrering af oplysninger om ansatte (logbog). Disse registreringer skal til enhver tid på begæring forevises kommunen, jf. retssikkerhedslovens § 12 a, stk. 5 og 7.

Hvis arbejdsgiveren forsømmer at føre logbog eller at forevise registreringen, kan arbejdsgiveren straffes med bøde, jf. retssikkerhedslovens § 12 b.

3.6. Specielt for beskæftigelsesområdet

Nærværende notat er koncentreret om misbrug af sociale ydelser indenfor Velfærdsministeriets område. Kommunerne administrerer imidlertid også en række ydelser på beskæftigelsesområdet. Da der er fastsat regler om sanktioner særligt for kontanthjælpsområdet, der hører under Beskæftigelsesministeriet, skal her nævnes, at Beskæftigelsesministeriet til brug for besvarelsen af Alm. del sp. 110 (se bilag 2) har oplyst:

”Udover tilbagebetaling er der en række sanktioner i forbindelse med sort arbejde.

En person med kontanthjælp på voksensats får ved første gangs overtrædelse nedsat sin og sin ægtefælles hjælp med 1/3 i 3 uger. Hvis personen inden for 12 måneder igen tages i at arbejde sort, samtidig med at personen modtager kontanthjælp, nedsættes hjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller. Hvis personen tre eller flere gange inden for 12 måneder er taget i at arbejde sort samtidig med modtagelse af kontanthjælp, nedsættes hjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller samtidig med at den nedsatte hjælp gøres tilbagebetalingspligtig.

Hvis personen modtager kontanthjælp på ungesatsen, er gift eller samlevende med en person på starthjælp eller introduktionsydelse eller modtager starthjælp, gøres 1/3 af hjælpen i 3 uger tilbagebetalingspligtig for både personen og dennes ægtefælle. Anden gang gøres hjælpen tilbagebetalingspligtig med 1/3 i 20 uger for både personen og dennes ægtefælle, mens hele hjælpen er tilbagebetalingspligtig i 20 uger ved tredje eller flere gentagelser inden for 12 måneder.

Hvis der udbetales ydelser, fx dagpenge eller efterløn, efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., er der fastsat særlige regler omkring sanktioner i form af karantæne samtidig med at det beløb, der er modtaget uretmæssigt, skal tilbagebetales. Karantænen kan variere fra 74 til 962 timer afhængig af det uretmæssige beløbs størrelse. Når beløbet er over en vis størrelse, bliver pågældende endvidere politianmeldt.”

4. Økonomi – kommuner og stat

4.1. Finansiering af de enkelte ydelser

Social pension

Lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. administreres af kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Sikringsstyrelsen udøver de tilsvarende beføjelser for personer, der har ret til pension ved bopæl i udlandet.

Staten afholder kommunens udgifter til folkepensionens grundbeløb, folkepensionens pensionstillæg, opsat pension, ældrecheck og til bistands- og plejetillæg, førtidsbeløb, invaliditetsbeløb og erhvervsudygtighedsbeløb til personer, der er fyldt 65 år. Herudover afholder staten kommunens udgifter til ekstra tillægsydelse til førtidspensionister. Staten afholder udgifterne til pension til personer, der bor i udlandet.

Staten afholder 50 pct. af kommunens udgifter til personligt tillæg og helbredstillæg og 75 pct. af kommunens udgifter til hjælp til varmeudgifter.

Herudover afholder staten kommunens udgifter til førtidspension efter både ny og gammel ordning med 35 pct.

I medfør af overgangsbestemmelser i pensionslovene er der fastsat en lang række andre refusionsprocenter.

Boligstøtte

Boligstøtteloven administreres af kommunerne.

Statens refunderer kommunens udgifter til boligsikring med 50 pct., til boligydelse med 75 pct. og i særlige tilfælde ved udgifter til istandsættelsesgaranti og leje med 100 pct.

Dagtilbud

Kommunalbestyrelsen afholder som udgangspunkt udgifterne efter dagtilbudsloven. Der ydes således ikke statsrefusion til kommunernes udgifter til økonomisk fripladstilskud.

Børnetilskudsloven

Børnetilskudsloven administreres af kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Udgifter til ydelser efter loven afholdes af statskassen.

4.2. Tilbagebetaling af statsrefusion

Hvis en borger skal tilbagebetale en ydelse, der er finansieret delvis af staten, skal kommunen tilbagebetale den statslige del af ydelsen til staten.

4.3. Kommunernes økonomiske incitament til en øget kontrolindsats

Det er kommunerne, som har ansvaret for at administrere langt de fleste sociale ydelser. På enkelte af de sociale ydelser er der som anført ovenfor 100 pct. statsrefusion, f.eks. børnetilskud og folkepension. På andre deles finansieringen mellem kommune og stat med forskellige fordelingsprocenter, som f.eks. boligstøtte og førtidspension (og kontanthjælp, sygedagpenge på Beskæftigelsesministeriets område), og på andre igen har kommunerne det fulde finansieringsansvar f.eks. fripladstilskud til daginstitutionsbetaling.

Kommunernes økonomiske incitament til en øget kontrolindsats vil givet være størst i forhold til de ydelser, hvor egenfinansieringen, og dermed også gevinsten ved at opdage misbrug, er størst. Dog må man gå ud fra, at kommunerne tager deres myndighedsopgave alvorligt, og gør, hvad der er muligt for at forhindre og opdage misbrug af sociale ydelser.

En kommune bør altid have et incitament til at opdage og reagere på socialt bedrageri. De penge, kommunen sparer ved at opdage misbrug af sociale ydelser, vil forbedre kommunens økonomi og dermed medvirke til, at kommunen kan yde samme service til en uændret eller måske lavere skatteprocent.

De aftalte rammer for kommunernes økonomi

Hvert år indgår regeringen og KL en aftale om rammerne for kommunernes økonomi, hvorved det sikres, at der er en balance mellem de kommunale indtægter og udgifter. Der indgås således en aftale om størrelsen på næste års samlede serviceudgifter og anlægsudgifter. De aftalte rammer gælder for kommunerne under ét og der er således ikke fastsat en økonomisk ramme for den enkelte kommune.

For den enkelte kommune, som øger sine serviceudgifter til bekæmpelse af socialt bedrageri, også udover 2009-budgettet, er der ikke nogen sanktionsmekanisme. Regeringen har naturligvis en forventning om, at kommunerne under ét lever op til de aftalte rammer for den kommunale økonomi – også i regnskaberne.

I aftalerne fastlægges der endvidere et niveau for de forventede udgifter til overførselsindkomster fx førtidspension, kontanthjælp, aktivering mv. Udgifterne til overførselsindkomster kan variere, afhængigt af såvel konjunktursituationen som kommunens aktive indsats. Med henblik på at afbøde konjunkturmæssige stød kompenseres kommunerne for ændringer i deres udgifter til konjunkturafhængige overførselsindkomster via bloktilskuddet. Kommunernes kompenseres under ét, og dermed har den enkelte kommune et klart incitament til at begrænse udgifterne til overførselsindkomster – fx ved at få flere i arbejde eller bekæmpe socialt bedrageri.

Konklusionen er således, at den enkelte kommune har et klart incitament til at sætte ind over for socialt bedrageri uanset, at regeringen og KL har indgået aftale om de samlede rammer for den kommunale økonomi.

Det skal i forlængelse heraf understreges, at kommunerne har mulighed for at foretage tværgående prioriteringer i den kommunale økonomi med henblik på at øge indsatsen over for eksempelvis socialt bedrageri.

5 Omfanget af snyd og kontrol - Kommunernes indsats og resultater

5.1. Generelt

Der blev omkring årsskiftet 2007/08 og i begyndelsen af 2008 i flere sammenhænge anført, at den kommunale indsats mod misbrug af sociale ydelser havde været nede i en bølgedal i forbindelse med kommunalreformen. Synspunktet blev anført i pressen, men blev også fremført af KL bl.a. på KL's og Arbejdsdirektoratets konference om social kontrol i maj 2008. Konferencen havde netop til formål at sætte fokus på vigtigheden af den kommunale indsats og på, hvordan myndighederne gennem organisering og samarbejde kan nedbringe misbrug af sociale ydelser.

Om baggrunden for denne afmatning har KL navnlig peget på kommunalreformen. Primært peges på det forhold, at skatteforvaltningerne som et led i kommunalreformen fra november 2005 blev flyttet fra kommunalt til statsligt regi. I mange kommuner var personalet i skatteforvaltningerne tidligere primus motor i indsatsen mod misbrug af sociale ydelser. Kommunerne har derfor rent praktisk manglet personale med viden om området. Samtidig har kommunalreformen generelt givet en administrativ merbelastning i forbindelse med kommunesammenlægningerne. Der har derfor ikke alle steder været overskud til prioritering af bekæmpelse af socialbedrageri.

Samtidig har KL i flere sammenhænge senest i en artikel i Jyllandsposten 22. december 2008 peget på, at billedet nu er ændret og at der er en øget aktivitet i kommunerne. Samtidig er der fra forskelligt centralt hold og i samarbejde mellem myndighederne taget en række initiativer for at understøtte den kommunale indsats. (jf. punkt 6)

Der findes ikke aktuelle undersøgelser om kommunernes kontrol- og forebyggelsesindsats på det sociale område. Den temarevision, Velfærdsministeriet har iværksat om indsats mod misbrug af sociale ydelser, jf. punkt 6.3., vil give et billede af den kommunale indsats.

5.2. Ankestyrelsens undersøgelse fra 2000

Ankestyrelsen gennemførte i 2000 en undersøgelse vedrørende uberettiget brug af sociale ydelser i forbindelse med angivelse af fiktive adresser. Undersøgelsen viste, at en særlig kommunal indsats for at afsløre misbrug af sociale ydelser, kunne medføre en landsdækkende besparelse på ca. 143 mio. kr. årligt. Den

gennemsnitlige besparelse for de kommuner, der deltog i undersøgelsen var ca. 3.300 kr. pr. familie pr. måned. Der blev dog taget forbehold for, at en del kommuner ikke var i stand til at vurdere besparelseeffekten fuldt ved undersøgelsens gennemførelse – potentialet kunne således være langt større.

Det fremgik af undersøgelsen, at 85 % af alle landets kommuner på daværende tidspunkt allerede havde eller planlagde at igangsætte en særlig indsats og at det i langt de fleste tilfælde (88 % af kommunerne med en særlig indsats) skete ved at nedsætte en særlig kontrolgruppe eller særligt udpegede ansatte til opgaven.

Under henvisning til den ovennævnte udvikling i kommunernes indsats kan undersøgelsesresultatet ikke længere betragtes som aktuelt. Det bemærkes endvidere at der siden undersøgelsens udførelse i 2003 er gennemført en række ændringer af retssikkerhedslovens regler om kommunernes muligheder for at oplyse sagerne på det sociale område.

5.3. Artiklerne i Jyllandsposten

Jyllandsposten havde i december 2008 en række artikler om misbrug af sociale ydelser. Artiklerne blev skrevet i forbindelse med den fælles kontrolaktion, der blev iværksat af Skatteministeriet, Velfærdsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og KL i 4 kommuner d. 27. november 2008, jf. punkt 6.2. Artiklerne findes i bilag 4.

Kontanthjælpsområdet

I flere artikler nævnes en mulig besparelse på 500 millioner kroner ved en effektiv indsats i hele landet mod misbrug af sociale ydelser.

Tallet vedrører alene kontanthjælp (Beskæftigelsesministeriets område). Det fremgår af en artikel i Jyllandsposten d. 10. december 2008, at der er tales om Svendborgs Kommunes kontrolresultat for 2007 på kontanthjælpsområdet overført til hele landet. Beløbet indgår i en artikel om, at over 50 kommuner i 2007 ikke har udstedt sanktioner på kontanthjælpsområdet (jf. punkt 3.6. ovenfor om sanktioner).

De 500 millioner kroner er således ikke et resultat opgjort for alle landets kommuner, men baseret på en opgøring af en enkelt kommunes resultat. KL har i et indlæg d. 22. december 2008 kritiseret artiklens påstand om, at mange kommuner ikke fører effektiv kontrol. KL anfører at nogle kommuner kan have udført en betydelig forebyggende indsats på kontanthjælpsområdet uden at have udstedt sanktioner. Endvidere peges på, at omlægninger i forbindelse med kom-

munalreformen kan have ført til nedlæggelse af kontrolgrupper, men at indsatsen nu er oppe i et helt andet gear.

Enligsager i Høje Taastrup

I en artikel fra 19. december 2008 udtaler en chefen for kontrolgruppen i Høje Taastrup kommune, at en omfattende revision i kommunen har vist, at omkring ¼ af de personer i kommunen, der modtager ydelser som enlige, formentlig ikke er berettigede til ydelserne, fordi de reelt bor sammen med en samlever.

Jyllandsposten anfører, at hvis Høje Taastrups tal overføres til resten af landet, snydes der på enligområdet for 2 mia. kr. om året.

Heller ikke her er der dog tale om oplysninger fra mere end én kommune, og det fremgår ikke, om der er tale om sager, der er udtaget til videre undersøgelse, eller det faktisk er konstateret, at de pågældende ikke var berettiget til de ydelser, de fik.

Arbejdsgiveres medvirken til snyd.

En artikel fra 14. december 2008 taler om at arbejdsgivere medvirker til snyd med dagpenge og skattefri godtgørelser. Der anføres beløb på henholdsvis 15-20 mio. kr. og 25 mio. kr. konstateret af Skat Østjylland. Det fremgår ikke, hvad disse tal dækker, herunder om der alene er tale om tab på dagpenge og skat eller om eventuelle afledte nedsættelser af sociale ydelser som følge af højere skattepligtig indsat indgår.

Kommunernes økonomiske incitament til styrket kontrolindsats

I to artikler af 12.12. og 15.12.2008 anfører en række kommuner, at de mangler et økonomisk incitament til en øget indsats mod misbrug af sociale ydelser. Det nævnes i den forbindelse, at både stat og kommuner sparer penge, da en række ydelser er finansieret af såvel stat som kommuner (jf. punkt 4.1. og 4.2.). En kommune anfører herudover, at den såkaldte servicevækstramme indebærer, at hvis en kommune ansætter flere folk til en kontrolgruppe, går det ud over servicen i andre dele af kommunen, selv på om gruppen måske mere end tjener sin løn ind, fordi de sparede penge ikke kan modregnes i servicevækstrammen og dermed skal betales tilbage til staten. (se herom punkt 4.3.)

6. Aktuelle iværksatte initiativer

6.1. KL's initiativer

Konference

KL og Arbejdsdirektoratet afholdt d. 26. maj 2008 i samarbejde en konference om social kontrol. Konferencen havde netop til formål at sætte fokus på vigtigheden af den kommunale indsats og på, hvordan myndighederne gennem organisering og samarbejde kan nedbringe misbrug af sociale ydelser. Deltagerne på konference var primært kommunale medarbejdere. På konferencen blev vist eksempler på hvordan indsats og samarbejde er organiseret forskellige steder i landet.

De synspunkter, der blev fremført af KL og kommunale repræsentanter var navnlig:

- Ansvar for kontrol er kommunernes.
- Kommunerne må nu øge indsatsen for dels at forebygge socialt bedrageri og dels at udøve kontrol. Der har efter kommunalreformen og flytningen af skatteområdet fra kommunerne været behov for at opbygge viden og kompetencer hos kommunale medarbejdere. Derfor bl.a. konferencen, en ny håndbog fra KL, samt nye regionale samarbejdsfora med Skat.
- KL er glad for, at Velfærdsministeriet har etableret et samarbejde med KL, Skatteministeriet og Arbejdsdirektoratet, der skal understøtte kommunernes muligheder for at bekæmpe socialbedrageri.
- Lovgivningen giver kommunerne tilstrækkelige muligheder som den er. Kommunerne skal bare lære at bruge reglerne.
Nogle kommunale praktikere efterlyste dog strammere lovgivning med mulighed for systematiske observationer i relation til borgernes hjem for at dokumentere samliv. Nogle ønskede statslige midler til kontrolarbejdet, da en del af de ydelser, der kræves tilbagebetalt, er helt eller delvis statsfinansieret.
- Politiets indsats overfor anmeldelser er ikke tilfredsstillende alle vegne.
- Reglerne om ægteskab bør beskrives i relation til sociale ydelser.
- Det må synliggøres for såvel kommuner som borgere, at kontrolarbejdet giver resultat. KL ønsker, at der etableres en landsdækkende – men ikke administrativt belastende – statistik over indsats og besparelser herved. (Senere sat i bero på erfaringerne fra temarevision m.v. jf. punkt 6.4.)

KL's Håndbog og lokale kontaktudvalg

KL har i august 2008 udsendt en håndbog om fremgangsmåden i sager om misbrug af sociale ydelser. Bogen er tænkt som et praktisk redskab for kommunerne.

Håndbogen beskriver både enligsager og sager om indkomstafhængige ydelser.

Håndbogen beskriver også kontrolsamarbejde mellem kommunerne, SKAT og Arbejdsdirektoratet.

Det fremgår herunder, at der er nedsat seks lokale kontaktudvalg, der til sammen dækker hele landet. De myndigheder, der deltager i kontaktudvalgene er kommunerne, Arbejdsdirektoratet, Arbejdstilsynet, Fødevaremyndighederne, Politiet og Skat. Kontaktudvalgene er nedsat i Fairplay-regi, dvs. regeringens indsats mod sort og illegalt arbejde og socialt bedrageri under ledelse af Skatteministeriet. Udvalgene beskæftiger sig med planlægning og udførelse af og opfølgning på kontrolaktioner. Herudover er udvalgene fundamentet for etablering af person-netværk mellem myndighederne til brug for udveksling af oplysninger.

6.2. Fælles kontrolaktion og efterfølgende drejebog

Den 27. november 2008 blev i samarbejde mellem Skatteministeriet, Velfærdsministeriet og KL og Arbejdsdirektoratet som et pilotprojekt gennemført en fælles kontrolaktion den 27. november 2008 i 4 kommuner (Høje Taastrup, Ballerup, Svendborg og Århus).

Aktionen havde fokus på de områder, hvor de deltagende myndigheder har fælles berøringsflader, fx sygedagpenge, pension og daginstitutionsbetaling.

Aktionen havde flere formål udover den konkrete kontrol i de 4 kommuner. Et formål i sig selv var, at aktionen via pressen skulle skabe opmærksomhed om myndighedernes samarbejde om indsatsen mod misbrug af sociale ydelser og dermed også have en præventiv virkning.

Jyllandspostens artikler, jf. punkt 5.3 ovenfor og bilag 4 blev skrevet på baggrund af kontrolaktionen, hvor en journalist fra Jyllandsposten bl.a. deltog i aktionen i en af de deltagende kommuner.

Herudover skal erfaringerne fra aktionen bredes ud til hele landet, idet der på baggrund af deltagernes erfaringer bliver udarbejdet en fælles drejebog, der

sammen med KL's håndbog kan anvendes ved som grundlag for aktioner over hele landet og for opfølgningen på sådanne aktioner med henblik på at forebygge og opdage misbrug af sociale ydelser. Udkast til drejebog er under udarbejdelse i Skatteministeriets regi.

6.3. Velfærdsministeriets temarevision i 2009

Velfærdsministeriet har udmeldt misbrug af sociale ydelser som emne for temarevision i kommunerne i 2009.

Formålet med temarevisionen er at tilskynde kommunerne til at forebygge fejludbetalinger og foretage en grundig efterfølgende kontrol med udbetaling af de ydelser, hvor der erfaringsmæssigt forekommer uberettigede udbetalinger.

Med hjemmel i regnskabsbekendtgørelsen på det sociale og beskæftigelsesmæssige område kan stilles krav om, at kommunernes revisorer skal sætte fokus på et særligt område udover den almene revision. Temarevision gennemføres hvert andet år. Det er skiftevis Velfærdsministeriet og Beskæftigelsesministeriet, der fastsætter temaet for temarevisionen

Ved temarevisionen for 2009 skal hver enkelt kommunes revisor have fokus på følgende punkter:

- 1) At den enkelte kommune har tilrettelagt hensigtsmæssige og betryggende forretningsgange for udbetalingen af ydelser, og at de foreskrevne forretningsgange følges.
- 2) At den enkelte kommune har organiseret sig hensigtsmæssigt i forhold til at opdage misbrug af sociale ydelser, herunder om den enkelte kommune har etableret et kontrolmiljø, der kan afdække/spore misbruget.
- 3) At den enkelte kommune indsamler og analyserer resultaterne som ovennævnte kontrolmiljø generer.
- 4) At den enkelte kommune også konkret reagerer, herunder kræver tilbagebetaling og/eller benytter sig af de sanktioner på beskæftigelsesområdet, der er mulige, når de indsamlede resultater indikerer misbrug af sociale ydelser.
- 5) At den enkelte kommune i tilstrækkelig grad dokumenterer og begrundet afgørelser i sager, hvor der er risiko for misbrug af sociale ydelser.
- 6) At den enkelte kommune oplyser borgeren om dennes oplysningspligt.
- 7) At den enkelte kommune benytter lovgivningens muligheder for at indhente oplysninger fra banker for at undersøge fælles økonomi, også uden samtykke fra borgeren i tilfælde af konkret mistanke, samt benytter e-indkomst til kontrolformål.

- 8) At den enkelte kommune undersøger sager, hvor kommunen har modtaget oplysninger fra en anden myndighed eller en anmeldelse fra en borger vedrørende mistanke om misbrug af sociale ydelser.

Temarevisionen omfatter følgende ydelser, der alle er finansieret af staten og kommunerne i fællesskab. Der er tale om ydelser på såvel Velfærdsministeriets som Beskæftigelsesministeriets område.:

- Børnetilskud jf. lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.
- Boligstøtte (boligsikring og boligydelse) jf. lov om individuel boligstøtte.
- Folkepension jf. lov om social pension.
- Førtidspension jf. lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v..
- Kontanthjælp og starthjælp jf. lov om aktiv socialpolitik. (Beskæftigelsesministeriets område)
- Sygedagpenge jf. lov om sygedagpenge (Beskæftigelsesministeriets område).

Temarevisionen afrapporteres i revisionsberetningen for 2009. Revisor skal redegøre fyldigt og detaljeret for de forhold, der findes ved den særlige revision. Revisor kan i den forbindelse angive procedurer og hensigtsmæssige organiseringer, der kan fremme kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Kommunalbestyrelserne er blevet bedt om at besvare revisors bemærkninger, således at Velfærdsministeriet oplyses om, hvilke initiativer den enkelte kommunalbestyrelse har taget eller vil tage for at styrke indsatsen mod misbrug af sociale ydelser i forhold til de ydelser, der er omfattet af temarevisionen.

Som bilag er medtaget Velfærdsministeriets brev af 26. november 2008 til kommunalbestyrelser og kommunale revisorer om temarevision (bilag 1 a) samt vejledning hertil af marts 2009 (bilag 1 b).

Virkning af temarevisionen

Alle kommunalbestyrelser er i november 2008 orienteret om temarevisionen, jf. bilag 1a. På den måde har den enkelte kommunalbestyrelse forud for revisionen fået grundlag for at øge fokus på, om kommunen på alle områder har en hensigtsmæssig organisation og en tilfredsstillende indsats.

Revisors bemærkninger i den enkelte kommunes revisionsberetning vil give kommunalbestyrelsen anledning til at tage konkrete initiativer.

Revisionsberetningerne og kommunernes svar på revisorerne bemærkninger vil give Velfærdsministeriet et aktuelt billede af kommunernes indsats i 2009 mod misbrug af sociale ydelser. Hermed vil ministeriet også få et grundlag for at vurdere, om der er behov for yderligere initiativer for at sikre en tilfredsstillende indsats, eller om de initiativer, der er iværksat har medført, at kommunerne i dag har tilstrækkeligt grundlag, viden, organisation og aktivitet til at gennemføre den fornødne indsats. Revisionen kan også vise gode eksempler og kan dermed danne grundlag for inspiration for kommunerne i hele landet.

6.4. Samarbejde i øvrigt om understøttelse af kommunernes indsats

I Velfærdsministeriets regi har behovet for initiativer, der kan understøtte kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser været drøftet mellem KL, Skatteministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Velfærdministeriet.

KL gav i denne sammenhæng i forsommeren 2008 som på ovennævnte konference udtryk for.

- Det er KLs erfaring, at kommunernes indsats mod socialbedrageri i forbindelse med kommunalreformen har været nede i en bølgedal. Der er i den senere tid – i bl.a. KL - taget en række forskellige initiativer for at forøge kommunernes indsats. Initiativer der forventes at give sig udslag i øget aktivitet i den nærmeste fremtid
- Efter den seneste ændring af retssikkerhedsloven i 2003 finder KL, at retssikkerhedsloven giver tilstrækkeligt lovgrundlag for indsatsen mod socialbedrageri. Der er således efter KLs opfattelse hverken behov for eller grundlag for lovændringer. Det er den faktiske indsats, der aktuelt halter.
- Herudover kan der være behov for yderligere initiativer, der øger synligheden af indsatsen for socialbedrageri og viser – ikke mindst overfor kommunalpolitikere – at en indsats betaler sig. KL gav på daværende tidspunkt konkret udtryk for et ønske om et centralt indberetningssystem til etablering af en landsdækkende statistik.

Sidstnævnte ønske førte til nærmere drøftelser om udformning af et sådant indberetningssystem, hvortil alle kommuner i givet fald skulle indberette resultaterne af deres indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Disse drøftelser blev imidlertid holdt før iværksættelsen af temarevisionen og beslutningen om udformning af en fælles drejebog for kontrolaktioner på grundlag af erfaringerne med pilotprojektet i november 2008.

På den baggrund blev det i november 2008 besluttet, at overvejelserne om etablering af en indberetningsordning afventer, at der indhøstes erfaringer fra temarevisionen og fra den drejebog, der uarbejdes i forlængelse af den fælles kontrolaktion.

Samtidig fandtes det ud fra en afbureaukratiseringssynsvinkel betænkeligt at belaste kommunerne administrativt med endnu en indberetningsordning, så længe der ikke er sikkerhed for, at indberetningen er formålstjenlig, og at de indberettede resultater reelt kan bruges til at styrke den kommunale indsats.

Bilag

Bilag 1 a. Velfærdsministeriets brev af 26.11.2008 til kommunalbestyrelser og kommunale revisorer om temarevisionsudmeldingen

Til
Kommunalbestyrelserne og
De kommunale revisorer

Temarevision 2009 - Indsats mod misbrug af sociale ydelser

Ifølge bekendtgørelse nr. 1498 af 12. december 2007 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på Velfærdsministeriets, Beskæftigelsesministeriets og Ministeriet for flygtninge, Indvandrere og Integrations ressortområder § 70, stk. 7, kan der stilles krav om, at kommunernes revisorer foretager en særlig revision på et eller flere sagsområder udmeldt af ministeriet, og at de udmeldte sagsområder indgår i revisors planlægning af den samlede årlige revision af sagsområder omfattet af bekendtgørelsen.

I henhold til tidligere aftale mellem Socialministeriet og Kommunernes Landsforening kan der hvert andet år foretages en temarevision. Temaerne for denne revision fastsættes på skift af Beskæftigelsesministeriet og Velfærdsministeriet. For 2009 er det Velfærdsministeriet, der fastlægger temaet.

Denne skrivelse indeholder retningslinjer for temarevisionen i 2009, hvor temaet vil være kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Baggrund

Kommunerne har ansvaret for at administrere langt de fleste af de sociale ydelser og ansvaret for, at ydelserne udbetales på et korrekt grundlag. Hvis forudsætningerne for at udbetale de sociale ydelser ikke længere er til stede, skal kommunerne indstille udbetalingen af ydelserne og eventuelt kræve tilbagebetaling. Det er kommunerne, der skal godtgøre, at betingelserne for at modtage ydelsen ikke længere er til stede.

Kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser retter sig hovedsageligt mod to former for misbrug. Sager, der knytter sig til "fiktiv adresse" (enligsager) og sager, der knytter sig til "dobbeltforsørgelse" (sort arbejde).

Kommunerne har i flere sammenhænge, bl.a. på KL og Arbejdsdirektoratets konference om social kontrol d. 26. maj 2008, tilkendegivet, at der efter kommunalreformen har været behov for at opbygge ny viden og kompetencer hos kommunale medarbejdere i forhold til en indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Samtidig er der fra flere sider, herunder fra KL, igangsat initiativer, der skal give kommunerne bedre viden om, hvilke regler der gælder, hvordan kommunerne rent praktisk kan gribe indsatsen mod misbrug af sociale ydelser an, og hvad der i praksis har vist sig at virke.

Som opfølgning herpå igangsætter Velfærdsministeriet denne temarevision, som skal afdække kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Formål

Formålet med temarevisionen er

- dels at tilskynde kommunerne til at forebygge fejludbetalinger, og
- dels få kommunerne til at foretage en grundig efterfølgende kontrol med udbetaling af de velfærdsydelser, hvor der erfaringsmæssigt forekommer uberettigede udbetalinger.

Fokus

Konkret skal temarevisionen have fokus på følgende:

1. At den enkelte kommune har tilrettelagt hensigtsmæssige og betryggende forretningsgange for udbetalingen af ydelser, og at de foreskrevne forretningsgange følges.
2. At den enkelte kommune har organiseret sig hensigtsmæssigt i forhold til at opdage misbrug af sociale ydelser, herunder om den enkelte kommune har etableret et kontrolmiljø, der kan afdække/spore misbruget.
3. At den enkelte kommune indsamler og analyserer resultaterne som ovennævnte kontrolmiljø generer.
4. At den enkelte kommune også konkret reagerer, herunder kræver tilbagebetaling og/eller benytter sig af de sanktioner på beskæftigelsesområdet, der er mulige, når de indsamlede resultater indikerer misbrug af sociale ydelser.
5. At den enkelte kommune i tilstrækkelig grad dokumenterer og begrunder afgørelser i sager, hvor der er risiko for misbrug af sociale ydelser.
6. At den enkelte kommune oplyser borgeren om dennes oplysningspligt.
7. At den enkelte kommune benytter lovgivningens muligheder for at indhente oplysninger fra banker for at undersøge fælles økonomi, også uden samtykke fra borgeren i tilfælde af konkret mistanke, samt benytter e-indkomst til kontrolformål.

8. At den enkelte kommune undersøger sager, hvor kommunen har modtaget oplysninger fra en anden myndighed eller en anmeldelse fra en borger vedrørende mistanke om misbrug af sociale ydelser.

Velfærdsministeriet udsender primo 2009 en vejledning, hvor ovennævnte punkter uddybes.

Metode

Alle kommuner er omfattet af temarevisionen.

Revisor bedes tilrettelægge omfanget af stikprøver og revision således, at der skabes klarhed over, om kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser på en tilfredsstillende måde opfylder punkt 1-8 ovenfor.

Temarevisionen bør omfatte såvel en gennemgang af administrationens tilrettelæggelse (vedr. punkt 1-4) som et antal enkeltsager på minimum 15 sager, heraf minimum 5 sager, hvor kommunen har haft en konkret mistanke om misbrug (vedr. punkt 4-8). Dog kan sagsantallet være mindre, hvis kommunen har under 20.000 indbyggere.

Afgrænsning af lovområde

Aftalen om temarevision omfatter de refusionsbelagte sagsområder.

Følgende ydelser er omfattet af temarevisionen:

- Børnetilskud jf. lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.
- Boligstøtte (boligsikring og boligydelse) jf. lov om individuel boligstøtte.
- Folkepension jf. lov om social pension.
- Førtidspension jf. lov om social pension og Lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v..
- Kontanthjælp og starthjælp jf. lov om aktiv socialpolitik.
- Sygedagpenge jf. lov om sygedagpenge.

Afrapportering

Temarevisionen afrapporteres i revisionsberetningen for 2009. Revisor bedes redegøre fyldigt og detaljeret for de forhold, der findes ved den særlige revision. Revisor kan i den forbindelse angive procedurer og hensigtsmæssige organiseringer, der kan fremme kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Kommunalbestyrelsen anmodes om at besvare revisors bemærkninger, således at Velfærdsministeriet oplyses om, hvilke initiativer kommunen har taget eller vil tage for at styrke indsatsen mod misbrug af sociale ydelser i forhold til de af temarevisionen omfattede ydelser.

Evt. spørgsmål til ovenstående kan rettes til specialkonsulent Britt Bergstedt, Velfærdsministeriet, tlf. 33954122/e-mail bbe@vfm.dk eller specialkonsulent

Elsebeth Jarl Brunés, tlf. 33924569/e-mail ejb@vfm.dk vedrørende generelle spørgsmål og til fuldmægtig Palle Dam Leegaard, Velfærdsministeriet, tlf. 33929232 eller e-mail pdl@vfm.dk vedrørende revisionsmæssige spørgsmål.

Bilag 1 b Velfærdsministeriets vejledning af marts 2009 til temarevisionen

Til
Kommunalbestyrelserne og
De kommunale revisorer

Vejledning til temarevision 2009 - Indsats mod misbrug af sociale ydelser

I slutningen af november 2008 udsendte Velfærdsministeriet et brev til kommunalbestyrelserne og de kommunale revisorer, hvor temaet for temarevision 2009 blev præsenteret. I nedenstående uddybes de 8 fokuspunkter i temarevisionen.

Generelt

Udbetaling og kontrol med udbetaling af sociale ydelser sker efter reglerne i den sociale lovgivning. Generelle regler om oplysning af sociale sager og om kontrol er fastsat i §§ 10- 14 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Herudover har modtagere af sociale ydelser efter de enkelte love pligt til at oplyse om ændringer i deres forhold. Herudover gælder de generelle regler i forvaltningsloven.

Reglerne i retssikkerhedsloven gælder både sociale ydelser på Velfærdsministeriets område - som pension, boligstøtte og børnetilskud - og ydelser på Beskæftigelsesministeriets område, der administreres af kommunerne - herunder sygedagpenge og kontanthjælp. På beskæftigelsesområdet gælder herudover regler i lov om styringen af den aktive beskæftigelsesindsats.

De otte fokuspunkter

De kommunale revisorer skal ved revisionen konkret undersøge følgende:

1. At den enkelte kommune har tilrettelagt hensigtsmæssige og betryggende forretningsgange for udbetalingen af ydelser, og at de foreskrevne forretningsgange følges.

a. Har kommunen etableret betryggende og hensigtsmæssige forretningsgange for sagsbehandling, udbetaling og regnskabsaflægning, jf. § 28 i

bekendtgørelse om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsafklæggelse og revision på Velfærdsministeriets, Beskæftigelsesministeriet og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations ressortområder (regnskabsbekendtgørelsen), herunder for de anvendte EDB-systemer?
b. Har kommunen etableret betryggende og dokumenterede interne kontroller, jf. § 28 i regnskabsbekendtgørelsen?
c. Har kommunen fulgt de opstillede retningslinjer for dokumentations- og kvalitetskontrol, herunder retningslinjer for personalemæssig adskillelse jf. § 28 i regnskabsbekendtgørelsen

2. At den enkelte kommune har organiseret sig hensigtsmæssigt i forhold til at opdage misbrug af sociale ydelser, herunder om den enkelte kommune har etableret et kontrolmiljø, der kan afdække/spore misbruget.
a. Har kommunen vedtaget politiske retningslinjer?
b. Har kommunen fastlagt administrative procedurer, herunder procedurer for håndtering af oplysninger fra andre myndigheder og private, der indikerer misbrug i konkrete sager? Hvis ja, bedes det oplyst, hvorvidt procedurerne er tilstrækkelige, og om de efterleves.
c. Har kommunen etableret samarbejde mellem forvaltninger/sektorer?
d. Har kommunen etableret samarbejde med andre myndigheder?
e. Har kommunen gennemført virksomhedskontroller?
f. Har kommunen procedurer for gennemførelse af andre kontroller elektronisk eller manuelt herunder f.eks. indhentelse af tro og love-erklæringer m.v. efter § 22 a i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsloven), og kontrol via indkomstregisteret?
g. Har kommunen nedsat en kontrolgruppe for at styrke indsatsen?
h. Har kommunen udpeget ansatte særligt til at styrke indsatsen?

3. At den enkelte kommune indsamler og analyserer resultaterne som ovennævnte kontrolmiljø genererer.
a. Indsamler kommunen systematisk de resultater, som genereres i kontrolmiljøet?
b. Indgår de indsamlede resultater i kommunens behandling af de enkelte sager, jf. punkt 4?
c. Indgår de indsamlede resultater i kommunalbestyrelsens overvejelser om fastlæggelse og ændring af generelle politiske retningslinjer og administrative procedurer jf. § 15 i retssikkerhedsloven?

4. At den enkelte kommune også konkret reagerer, herunder kræver tilbagebetaling og/eller benytter sig af de sanktioner på beskæftigelsesområdet, der er mulige, når de indsamlede resultater indikerer misbrug af sociale ydelser.
a. Har kommunen i sager, hvor der er en indikation af, at en borger uberettiget modtager en ydelse, oplyst sagen tilstrækkeligt til, at kommunen kan afgøre, hvilken ydelse, borgeren hidtil har haft ret til, og hvilken ydelse

borgeren aktuelt/fremadrettet har ret til jf. § 10 i retssikkerhedsloven?
b. Har kommunen i sager, hvor der konstateres misbrug af sociale ydelser, truffet afgørelse om, hvorvidt den udbetalte sociale ydelse helt eller delvis skal tilbagebetales?
c. Har kommunen i sager, hvor der konstateres misbrug af sociale ydelser taget stilling til, om betingelserne for udbetaling af den sociale ydelse fremadrettet er opfyldt?
d. Har kommunen i sager, hvor der har været en konkret mistanke om forsætlig eller groft uagtsomt socialt bedrageri, forelagt sagen for politiet til nærmere vurdering?
e. Har kommunen i sager, der vedrører beskæftigelsesområdet, benyttet sig af de sanktioner, som kommunalbestyrelsen skal sætte i værk ved konstatering af, at en person mod bedre vidende har tilsidesat sin pligt til at oplyse om arbejde, herunder sort arbejde efter §§ 40 a og 40 b i lov om aktiv socialpolitik, herunder: <ul style="list-style-type: none"> • At nedsætte kontanthjælpen med 1/3 i 3 uger for en person med kontanthjælp på voksensats (og dennes ægtefælle) ved første gangs overtrædelse? • At nedsætte kontanthjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller, hvis samme person inden for 12 måneder igen tages i at arbejde uden at oplyse det til kommunen, samtidig med at personen modtager kontanthjælp? • At nedsætte kontanthjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller samtidig med, at den nedsatte hjælp gøres tilbagebetalingspligtig, hvis samme person tre eller flere gange inden for 12 måneder er taget i at arbejde uden at oplyse det til kommunen samtidig med modtagelse af kontanthjælp? • At gøre 1/3 af hjælpen i 3 uger tilbagebetalingspligtig for både personen og dennes ægtefælle, hvis personen modtager kontanthjælp på ungesatsen, er gift eller samlevende med en person på starthjælp eller introduktionsydelse eller modtager starthjælp? • At gøre hjælpen tilbagebetalingspligtig med 1/3 i 20 uger for både personen og dennes ægtefælle, hvis samme person inden for 12 måneder igen tages i at arbejde uden at oplyse det til kommunen? • At gøre hele hjælpen tilbagebetalingspligtig i 20 uger ved tredje eller flere gentagelser af at arbejde uden at oplyse det til kommunen inden for 12 måneder?
f. Har kommunen, af hensyn til kontrollen med sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser, pålagt arbejdsgiveren i de virksomheder, hvor kommunen vurderer, at arbejdsgiverens registreringer er mangelfulde, at foretage daglige registreringer om de ansatte (logbog), jf. § 12 a i retssikkerhedsloven?
g. Har kommunen en procedure for tilbagebetaling/berigtigelse af refusionsbeløb til staten i sager om misbrug af sociale ydelser, efter regnskabsbekendtgørelsen? Hvis ja, bedes det oplyst, hvorvidt proceduren er tilstrækkelig og om den efterleves.
h. Har kommunen et overblik over omfanget af sager, hvor der er konstateret misbrug af sociale ydelser? Hvis ja, bedes kommunens oplysninger

om følgende anført:

- Antallet af sager i 2009, hvor der blev konstateret misbrug af sociale ydelser,
- Bruttobeløbet for tilbagebetalingskrav rejst i 2009 (i hele 1.000 kr.),
- En opgørelse af den fremtidige bruttobesparelse (i hele 1.000 kr.) beregnet som den fremadrettet nedsættelse, herunder ophør, af den månedlige ydelse X 12 i alt for samtlige sager, hvor der blev konstateret misbrug af sociale ydelser i 2009.

5. At den enkelte kommune i tilstrækkelig grad dokumenterer og begrundet afgørelser i sager, hvor der er risiko for misbrug af sociale ydelser.

- a. Har kommunen oplyst de enkelte sager tilstrækkeligt til, at kommunen kan afgøre, hvilken hjælp borgeren har ret til, jf. § 10 i retssikkerhedslovens. Det gælder såvel på ansøgningstidspunktet som ved oplysning om senere ændringer.
- b. Har kommunen i forbindelse med oprettelse af sager, og inden der udbetales ydelser eller tilskud til en person, noteret og dokumenteret følgende i personsagen jf. § 32 i regnskabsbekendtgørelsen:
- Personens CPR-nummer eller henvisningsnummer
 - Statsborgerforhold herunder opholdsgrundlag
 - Bopæl
 - Civilstand
 - Ægtefælle og børn (ved CPR-nummer og henvisningsnummer)
 - Personens og en eventuel ægtefælles eller samlevers indtægts- og formueforhold af betydning for tildeling eller udmåling af en ydelse, og ændring heraf.
 - Beregningsmetode ved udmåling af en ydelse. Beregningsmetoden anses for dokumenteret ved henvisning til typekoder i kommunens edb-baserede program?
- c. Har kommunen derudover fulgt de specifikke regler for kommunens dokumentation, der knytter sig til de forskellige ydelser og tilskud, jf. §§ 33-48 i regnskabsbekendtgørelsen?
- d. Udsender kommunen en gang årligt en anmodning om skriftlig bekræftelse fra modtageren af ordinært og ekstra børnetilskud af modtagerens fortsatte status som enlig forsørger, jf. § 2, nr. 1-3, og § 3 samt § 22 a i børnetilskudsloven?
- e. Stopper kommunen udbetalingen af børnetilskud, hvis den ikke har modtaget bekræftelsen senest en måned fra anmodningen, jf. § 22 a i børnetilskudsloven?
- f. Undersøger kommunen i forbindelse med den årlige anmodning via folkeregistret, om der udover modtageren af børnetilskud er tilmeldt personer over 18 år på modtagerens adresse, jf. § 6 i bekendtgørelse om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsbekendtgørelsen)?
- g. Hvis der ud over modtageren er tilmeldt folkeregistret personer over 18 år på modtagerens adresse, beder kommunen da modtageren af børnetil-

- skud om nærmere oplysninger om, hvorvidt en tilmeldt lever i et samlivsforhold med modtageren, og træffer kommunen afgørelse på grundlag heraf, jf. § 6 i børnetilskudsbekendtgørelsen?
- h. Hvis kommunen i øvrigt finder det overvejende sandsynligt, at en ansøger eller modtager af ordinært og ekstra børnetilskud ikke opfylder betingelsen om at være enlig forsørger, anmoder kommunen da pågældende om dokumentation på konkrete områder og træffer afgørelse på grundlag heraf, jf. § 7 i børnetilskudsbekendtgørelsen?

6. At den enkelte kommune oplyser borgeren om dennes oplysningspligt.

- a. Har kommunen oplyst de borgere, der modtager sociale ydelser om, hvilke ændringer der er relevant at give kommunen besked om, jf. § 12, stk. 3 i retssikkerhedsloven, således at borgeren kan overholde sin oplysningspligt, jf. § 11, stk. 2 i retssikkerhedsloven? Informationen herom til borgeren skal være skriftlig, jf. § 12, stk. 3 i retssikkerhedsloven. Den skal desuden være tilstrækkelig til, at borgeren kan eller bør kunne indse, at ændringen fører til, at han eller hun ikke længere helt eller delvist har ret til ydelsen, og at han eller hun derfor bliver nødsaget til at fortælle kommunen om ændringen.

7. At den enkelte kommune benytter lovgivningens muligheder for at indhente oplysninger fra banker for at undersøge fælles økonomi, også uden samtykke fra borgeren i tilfælde af konkret mistanke, samt benytter e-indkomst til kontrolformål.

- a. Har kommunen indhentet relevante oplysninger om økonomiske forhold om ansøger, ægtefælle/samlever og/eller andre relevante husstandsmedlemmer fra andre offentlige myndigheder og arbejdsløshedskasser uden samtykke både til brug for en konkret tilbagebetalingssag og til generel kontrol af sagerne på et område jf. § 11 a, stk. 2 i retssikkerhedsloven?
- b. Har kommunen til brug for tilbagebetaling, herunder uden samtykke, også krævet bl.a. oplysninger om ansøgeren fra pengeinstitutter jf. § 11 c, stk. 1, nr. 4, og § 11 a, stk. 1 i retssikkerhedsloven?
- c. Har kommunen samkørt og sammenstillet oplysningerne om økonomiske forhold med data fra myndighedens egne, andre myndigheders og arbejdsløshedskassers it-systemer, når dette er nødvendigt for at kontrollere, om betingelserne for hjælp er opfyldt, herunder med henblik på efterfølgende kontrol af, om der er sket fejl eller misbrug i forbindelse med ydelse af hjælp, jf. § 11 a, stk. 2 i retssikkerhedsloven?
- d. Har kommunen, i det omfang oplysningerne findes i registret, indhentet de nødvendige oplysninger, herunder om økonomiske forhold, i indkomstregisteret jf. § 7 i lov om et indkomstregister samt § 11 a, stk. 3 i retssikkerhedsloven?

8. At den enkelte kommune undersøger sager, hvor kommunen har modtaget oplysninger fra en anden myndighed eller en anmeldelse

<i>fra en borger vedrørende mistanke om misbrug af sociale ydelser.</i>
a. Indgår oplysninger fra andre myndigheder eller private om mistanke om uberettiget modtagelse af sociale ydelser i sagsbehandlingen på samme måde som de oplysninger, kommunen selv har tilvejebragt, jf. også punkt 2 vedrørende hensigtsmæssig organisering?
b. Sender kommunen et kvitteringsbrev til de borgere, der indgiver ikke-anonyme anmeldelser om misbrug af sociale ydelser?

Metode

Alle kommuner er omfattet af temarevisionen.

Revisor bedes tilrettelægge omfanget af stikprøver og revision således, at der skabes klarhed over, om kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser, på en tilfredsstillende måde, opfylder punkt 1-8 ovenfor.

Temarevisionen bør omfatte såvel

- en gennemgang af administrationens tilrettelæggelse vedr. punkt 1-3 og punkt 4, spørgsmål f - h,
- en undersøgelse af hvorvidt kommunen har en forretningsgang vedr. punkt 4, spørgsmål d, og punkt 6, 7 og 8 samt en efterprøvning af, om kommunen følger disse forretningsgange, og
- en gennemgang af et antal enkeltsager på minimum 15 sager, heraf minimum 5 sager, hvor kommunen har konstateret misbrug af sociale ydelser. Punkt 5 og 6 ønskes besvaret for alle 15 sager, mens punkt 4, spørgsmål a - e ønskes besvaret for de minimum 5 sager, hvor der er konstateret misbrug. Sagsantallet kan være mindre, hvis kommunen har under 20.000 indbyggere.

I udvælgelsen af enkeltsager skal alle seks sagsområder, som beskrevet nedenfor, være repræsenteret.

Afgrænsning af lovområde

Aftalen om temarevision omfatter de refusionsbelagte sagsområder.

Følgende ydelser er omfattet af temarevisionen:

- Børnetilskud jf. lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.
- Boligstøtte (boligsikring og boligydelse) jf. lov om individuel boligstøtte.
- Folkepension jf. lov om social pension.
- Førtidspension jf. lov om social pension og Lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.
- Kontanthjælp og starthjælp jf. lov om aktiv socialpolitik.
- Sygedagpenge jf. lov om sygedagpenge.

Afrapportering

Temarevisionen afrapporteres i revisionsberetningen for 2009.

Revisor bedes redegøre fyldigt og detaljeret for de forhold, der findes ved den særlige revision. Revisor bedes i sin afrapportering udover at svare (bekræftende eller benægtende) på de anførte spørgsmål tillige oplyse, *hvordan* kommunen konkret håndterer det pågældende forhold. F.eks. bedes revisor under punkt 2, spørgsmål h oplyse, *hvor mange* og *hvilke* særligt ansatte, der er tale om, og revisor bedes under punkt 4, spørgsmål g, oplyse, *hvilke* procedurer kommunen har fastlagt for tilbagebetaling/berigtigelse af refusionsbeløb til staten i sager om misbrug af sociale ydelser, efter regnskabsbekendtgørelsen. Såfremt der gør sig særlige forhold gældende på et eller flere sagsområder bedes dette endvidere angivet.

Revisor kan i forlængelse heraf angive anbefalinger til procedurer og organiseringer, der kan fremme kommunernes indsats mod misbrug af sociale ydelser.

Kommunalbestyrelsen anmodes om at besvare revisors bemærkninger, således at Velfærdsministeriet oplyses om, hvilke konkrete initiativer kommunen har taget eller påtænker at tage, herunder også tidshorizont, for at styrke indsatsen mod misbrug af sociale ydelser i forhold til de af temarevisionen omfattede ydelser.

Evt. spørgsmål til ovenstående kan rettes til specialkonsulent Britt Bergstedt, Velfærdsministeriet, tlf. 33954122/e-mail bbe@vfm.dk eller specialkonsulent Elsebeth Jarl Brunés, tlf. 33924569/e-mail ejb@vfm.dk. Revisionsmæssige spørgsmål bedes rettet til fuldmægtig Palle Dam Leegaard, Velfærdsministeriet, tlf. 33929232 eller e-mail pdl@vfm.dk .

Med venlig hilsen

Birgitte Olesen
Afdelingschef

Bilag 2. Svar på Alm del spørgsmål 110 og 113

Folketingets Socialudvalg

12. januar 2009

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 15. december 2008 følger hermed velfærdsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 110 (SOU Alm. del). Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Dennis Flydkjær (DF)

Spørgsmål nr. 110:

”Vil ministeren redegøre for, hvilke tiltag og ikke mindst sanktioner det i følge ministeren bør føre til når mennesker, der under SKATs inspektioner i bestemte miljøer pågribes i at arbejde sort og samtidig modtage overførselsindkomst?”

Svar:

Velfærdsministeriet har bedt Skatteministeriet og Beskæftigelsesministeriet om bidrag til besvarelsen, idet spørgsmålet også vedrører disse ministeriers lovgivning.

Skatteministeriet har oplyst at:

”Arbejdsdirektoratet, kommunerne og SKAT planlægger og gennemfører i et tæt samarbejde en målrettet kontrolindsats over hele landet mod de brancher og virksomheder, hvor risikoen for socialt snyd er størst.

Senest er der i november 2008 gennemført et tværministerielt pilotprojekt mod socialt snyd i en række kommuner med deltagelse af KL, Velfærdsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Skatteministeriet. Kontrollerne koncentrerede sig om områder, hvor myndighederne har fælles berøringsflader, fx sygedagpenge, pension og daginstitutionsbetaling. Erfaringer fra pilotprojektet udbredes til alle kommunerne i 2009.

Såfremt SKAT ud fra de tilvejebragte oplysninger kan opgøre den sorte aflønning – enten eksakt eller skønsmæssigt – vil SKAT stille krav om efterbetaling af den ikke-afregnede A-skat og AM-bidrag. SKAT, Arbejdsdirektoratet og kommunerne kan endvidere pålægge en virksomhed at føre logbog over de beskæftigede i virksomheden.

I forbindelse med en kontrol kan myndigheden gøre observationer, der kan give anledning til mistanke om overtrædelse af regler på den anden myndigheds område. I disse situationer er der stor fokus på at underrette den ansvarlige ressortmyndighed, som har de nærmere forudsætninger for en nærmere vurdering af den potentielle overtrædelse.

Der kan i øvrigt henvises til besvarelsen af spørgsmål 113.”

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende om sanktionerne i forbindelse med sort arbejde:

”Hvis en person, der modtager kontant- eller starthjælp, tages i at arbejde sort, skal personen betale den hjælp tilbage, der er modtaget med urette. Udover tilbagebetaling er der en række sanktioner i forbindelse med sort arbejde.

En person med kontanthjælp på voksensats får ved første gangs overtrædelse nedsat sin og sin ægtefælles hjælp med 1/3 i 3 uger. Hvis personen inden for 12 måneder igen tages i at arbejde sort, samtidig med at personen modtager kontanthjælp, nedsættes hjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller. Hvis personen tre eller flere gange inden for 12 måneder er taget i at arbejde sort samtidig med modtagelse af kontanthjælp, nedsættes hjælpen med 1/3 i 20 uger for begge ægtefæller samtidig med at den nedsatte hjælp gøres tilbagebetalingspligtig.

Hvis personen modtager kontanthjælp på ungesatsen, er gift eller samlevende med en person på starthjælp eller introduktionsydelse eller modtager starthjælp, gøres 1/3 af hjælpen i 3 uger tilbagebetalingspligtig for både personen og dennes ægtefælle. Anden gang gøres hjælpen tilbagebetalingspligtig med 1/3 i 20 uger for både personen og dennes ægtefælle, mens hele hjælpen er tilbagebetalingspligtig i 20 uger ved tredje eller flere gentagelser inden for 12 måneder.

Hvis der udbetales ydelser, fx dagpenge eller efterløn, efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., er der fastsat særlige regler omkring sanktioner i form af karantæne samtidig med at det beløb, der er modtaget uretmæssigt, skal tilbagebetales. Karantænen kan variere fra 74 til 962 timer afhængig af det uretmæssige beløbs størrelse. Når beløbet er over en vis størrelse, bliver pågældende endvidere politianmeldt.”

Også på Velfærdsministeriets område er der fastsat regler om tilbagebetaling af uberettiget modtaget overførselsindkomst.

Når SKAT ved inspektioner i samarbejde med kommunen konstaterer, at en person arbejder sort og samtidig modtager overførselsindkomst, som for eksempel social pension, hvis størrelse er afhængig af arbejdsindkomst, skal kommunen herefter sørge for, at pensionssagen bliver tilstrækkeligt oplyst således, at der foreligger et korrekt grundlag for at træffe afgørelse om den fremtidige ret til social pension og størrelsen heraf.

En modtager af social pension har efter pensionslovens § 41 som udgangspunkt pligt til at oplyse om ændringer i de forhold, der ligger til grund for afgørelsen om udbetalingen. Hvis en pensionist har tilsidesat sin oplysningspligt eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget pension, skal pensionisten efter pensionslovens § 42 tilbagebetale det beløb, der er udbetalt med urette.

Ud over tilbagebetaling vil der efter omstændighederne kunne være grundlag for at rejse straffesag.

Efter retssikkerhedslovens § 12 b, kan en person straffes med bøde, når den pågældende ved grov uagtsomhed fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at undlade at give oplysninger, der har betydning for hjælpen.

Efter straffelovens § 289 a, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder den, der til brug for afgørelser om blandt andet udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder giver urigtige eller vildledende oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse, med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre. Overtrædelser af straffelovens § 289 a, stk. 1, af særlig grov karakter straffes efter § 189.

Misbrug af sociale ydelser er uacceptabelt, og nedbryder sammenhængskraften i samfundet. De sociale ydelser skal gå til dem, der har behov for hjælp, og ikke til personer, der snyder sig til mere, end de har ret til.

Regeringen har derfor stærk fokus på emnet og har taget en række initiativer, der skal medvirke til at understøtte indsatsen mod et sådant misbrug. Udover de nævnte fælles kontrolaktioner har Velfærdsministeriet aktuelt meldt ud, at den kommunale revision i 2009 skal foretage en temarevision i samtlige kommuner vedrørende misbrug af sociale ydelser, jf. § 70, stk. 7 i bekendtgørelse nr. 1498 af 12. december 2007 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsafleggelse og revision på Velfærdsministeriets, Beskæftigelsesministeriets og Ministeriet for flygtninge, Indvandrere og Integrations ressortområder. 7. Revisionen vil skabe yderligere opmærksomhed om området og tilskynde til såvel forebyggelse af som kontrol med misbrug af sociale ydelser. Revisionen vil også kunne medvirke til at belyse, om der er behov for yderligere initiativer på området.

Spørgsmål nr. 113:

”Vil ministeren oplyse, hvilke konsekvenser det har for ejerne af en virksomhed, at de lader de ansatte arbejde sort, og mener ministeren, at det kan være en idé at øge sanktionerne mod arbejdsgiverne?”

Svar:

Velfærdsministeriet har anmodet Skatteministeriet og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration om bidrag til besvarelsen.

Integrationsministeriet har om udlændingelovens regler om sanktioner oplyst:

”Efter udlændingelovens § 59, stk. 4, straffes den, som beskæftiger en udlænding uden fornøden arbejdstilladelse eller i strid med de for en arbejdstilladelse fastsatte betingelser, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Ved straffens udmåling efter § 59, stk. 4, skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået forsætligt, at der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, eller at udlændingen ikke har ret til at opholde sig her i landet, jf. § 59, stk. 5.

Er der ved en overtrædelse af § 59, stk. 4, opnået en økonomisk fordel, kan denne konfiskeres efter reglerne i straffelovens 9. kapitel. Kan der ikke ske konfiskation, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. § 59, stk. 6.”

Skatteministeriet har oplyst:

”Hvis det ud fra de tilvejebragte oplysninger er muligt at opgøre den sorte aflønning – enten eksakt eller skønsmæssigt – vil SKAT stille krav om efterbetaling af den ikke-afregnede A-skat og AM-bidrag. Der vil være tale om solidarisk hæftelse med arbejdstager for den ikke-afregnede A-skat og AM-bidrag. Virksomhedsindehaveren og arbejdstageren kan ikendes bøde og/eller fængselsstraf.

I de virksomheder hvor der er begrundet mistanke om, at der er ansatte, der arbejder sort og/eller mistanke om misbrug af offentlige ydelser kan SKAT, Arbejdsdirektoratet og kommunerne pålægge en virksomhed at føre logbog over de beskæftigede i virksomheden. SKATs hjemmel hertil findes i kildeskatteloven § 86 A.

En begrundet mistanke indikeres ved et eller flere af følgende forhold:

- har utilstrækkelige registreringer af virksomhedens ansatte,

- medvirker til socialt bedrageri,
- har rod i lønningsbogholderiet, eller
- omstændighederne i øvrigt taler herfor.

Hvis en virksomhed undlader at følge et pålæg om at føre logbog, kan den straffes med bøde. Der kan straffes med bøde hver gang, det konstateres, at arbejdsgiveren ikke har registreret de påkrævede oplysninger, og det strafbare forhold bortfalder ikke, uanset arbejdsgiveren efterfølgende fremlægger logbogen.”

I retssikkerhedslovens § 12 a findes en særskilt hjemmel for kommunerne til at pålægge en arbejdsgiver at føre logbog af hensyn til kontrollen med sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser. Også overtrædelser af logbogskrav efter retssikkerhedsloven kan straffes med bøde.

Det vurderes ikke umiddelbart, at der er behov for indførelse af yderligere sanktioner overfor arbejdsgivere på Velfærdsministeriets område. Der er imidlertid behov for en aktiv forebyggelse af og kontrol med misbrug af sociale ydelser. Velfærdsministeriet har derfor som anført i besvarelsen af spørgsmål 110 fokus på området og på, om der måtte vise sig behov for nye initiativer.

Bilag 3 Fælles pressemeddelelse om den fælles kontrolaktion 27.11.2008

Fælles aktion mod socialt snyd

En række kommuner, Arbejdsdirektoratet og SKAT gennemfører i dag fælles kontroller mod socialt snyd. Fokus vil især være rettet mod uberettiget udbetaling af sygedagpenge. Men også misbrug af andre sociale ydelser samt andre former for snyd vil være i myndighedernes søgelys.

KL, Velfærdsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Skatteministeriet har besluttet at gennemføre en aktion mod socialt snyd. Aktionen iværksættes i dag med fælles kontroller over hele landet i et samarbejde mellem kommunale og statslige myndigheder.

Det er erfaringen, at hvis en virksomhed overtræder én myndigheds lovgivning, så er der en vis risiko for, at virksomhedsejeren eller de ansatte også overtræder andre myndigheders lovgivning. Kontrollerne vil koncentrere sig om de områder, hvor myndighederne har fælles berøringsflader. Særligt vil sygedagpengeområdet være i fokus. Men også andre former for sociale ydelser vil blive undersøgt. Det kan være sociale ydelser, der er afhængige af indkomsten, som for eksempel pension og daginstitutionsbetaling.

KL's formand Erik Fabrin, velfærdsminister Karen Jespersen, beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen og skatteminister Kristian Jensen er enige om, at det er meget positivt, at statslige og kommunale myndigheder arbejder sammen om at bekæmpe misbruget af offentlige ydelser.

- Erfaringerne fra vores samarbejde om de fælles kontrolaktioner, vi i dag gennemfører, vil blive gengivet i en drejebog. Drejebogen skal inspirere landets øvrige skattecentre og kommuner til at indgå i et tæt samarbejde og på den måde effektivisere deres indsats mod socialt snyd, siger KL's formand Erik Fabrin.

- Misbrug af sociale ydelser er uacceptabelt, og nedbryder sammenhængskraften i samfundet. De sociale ydelser skal gå til dem, der har behov for hjælp, og ikke til personer, der snyder sig til mere, end de har ret til. Jeg er derfor meget tilfreds med at samarbejdet mellem statslige og kommunale myndigheder intensiveres. Hensigten er, at dagens aktion også skal inspirere myndigheder i hele landet til lignende aktioner", udtaler velfærdsminister Karen Jespersen.

- Et af de bærende elementer i Fairplay-indsatsen er samarbejdet myndighederne imellem om bekæmpelse af snyd og sort arbejde. Jeg er derfor glad for, at både de kommunale og statslige myndigheder kan se fordelene i et intensiveret myndighedssamarbejde, udtaler skatteminister Kristian Jensen.

- Vi kan på ingen måde acceptere socialt bedrageri. Derfor er vi nødt til at sætte ind med en effektiv kontrol. Her er det vigtigt, at samtlige kommuner er aktive i indsatsen. De er en afgørende for, at misbruget bliver opdaget, og at sagerne følges til dørs, siger beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen.

Yderligere oplysninger:....

Bilag 4 Artikler fra Jyllandsposten december 2008

Jyllands-Posten | 10.12.2008 | 1. sektion | Side 1 | 267 ord | artikel-id: e1531e3b

Klapjagt på social- bedragerere

Snyd : Regeringen tvinger kommunerne til at øge indsatsen mod borgere, som snyder med sociale ydelser.

Af PETER ERNSTVED RASMUSSEN THOMAS ANDREW

Danskere, som snyder med kontanthjælp, dagpenge eller andre sociale ydelser, skal passe på i det kommende år.

For at komme det sociale bedrag til livs kræver Velfærdsministeriet, at kommunerne i 2009 med en såkaldt temarevision sætter fokus på området og afslører fuskkerne. Det skal ske gennem mere effektiv samkøring af registre og fysiske kontroller hos private virksomheder.

Tal fra Arbejdsdirektoratet viser, at 56 af landets 98 kommuner i 2007 ikke udstedte en eneste sanktion mod fuldtidsledige på kontanthjælp, selv om det i tre år har været muligt at straksaktivere og trække sociale bedragerere i kontanthjælp.

Velfærdsminister Karen Jespersen (V) lægger ikke skjul på, at temarevisionen kommer, fordi kommunerne ikke er gode nok til at afsløre bedraget.

»Jeg er rystet, når jeg hører om omfanget af socialt snyd. Samtidig er det min erfaring, at kommunerne vågner, når de finder ud af, hvor meget der er at hente,« siger hun.

Svendborg er landets mest effektive kommune til at afsløre socialt bedrageri. I 2007 gav kommunen en sanktion til næsten hver 10. fuldtidsledig på kontanthjælp på grund af snyd. Det er en lille specialgruppe under kommunens Borgerservice, som sparer det offentlige for omkring for 4-5 mio. kr. om året på afsløringer af bedrageri. Specialgruppens lønudgift udgør omkring 1,5 mio. kr. årligt.

Snyd for en halv mia. kr.

Overfører man Svendborgs tal til resten af landet, vil landets kommuner spare omkring en halv mia. kr. på det sociale bedrageri.

I kommunernes landsforening, KL, mener formand Erik Fabrin (V) imidlertid ikke, at kommunerne svigter med kontrollen.

»Vi har ikke nogen advarselsslamper, der lyser. Men det kan da være fornuftigt nok at undersøge området nærmere,« siger han.

1. sektion, Inland, side 8-9

Jyllands-Posten | 10.12.2008 | 1. sektion | Side 8 | 786 ord | artikel-id: e1531e8f

Få kommuner afslører socialt bedrageri

Kontrol: Over halvdelen af landets kommuner udbetaler kontanthjælp til borgere uden at udstede en eneste sanktion for snyd. Men i Svendborg Kommune får næsten hver 10. kontanthjælpsmodtager en sanktion på grund af fusk. Regeringen kræver mere kontrol.

Af THOMAS ANDREW PETER ERNSTVED RASMUSSEN

Tårnby Kommune på Amager udbetaler kontanthjælp til 424 personer, som alle modtager ydelsen på ærlig og redelig vis.

I Herning er alle kommunens 584 kontanthjælpsmodtagere ligeledes ærlige mennesker, som ikke snyder med de sociale ydelser, ligesom borgerne på Frederiksberg viser sig

som hæderlige samfundsborgere. Her får 1.467 personer kontanthjælp, og kommunen har ikke registreret en eneste i at snyde sig til den sociale ydelse på falsk grundlag.

Rent faktisk kan regeringen glæde sig over, at der i 56 af landets 98 kommuner bliver udbetalt kontanthjælp til borgerne, uden at en eneste er blevet grebet med fingrene nede i den sociale kagedåse med en sanktion til følge.

Til gengæld er der grund til bekymring i Svendborg Kommune, hvor næsten hver 10. kontanthjælpsmodtager i 2007 fik en sanktion på grund af fusk med den sociale ydelse. Eller skal bekymringen vendes om?

Er tallet fra Svendborg Kommune mere et tegn på det generelle niveau i hele landet, og de manglende sanktioner et udtryk for, at kommunerne overhovedet ikke gør noget for at afsløre det sociale bedrag?

I tre år har kommunerne kunnet bruge økonomiske sanktioner og straksaktivering over for personer, der bliver grebet på fersk gerning i at arbejde sort samtidig med, at de har modtaget eksempelvis kontanthjælp. Tallene stammer fra Arbejdsdirektoratets opgørelse over sanktioner udstedt i 2007 til fuldtidsledige kontanthjælpsmodtagere i landets kommuner.

Utilfreds minister

Beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen (V) er ikke i tvivl:

»Undersøgelser viser, at for mange kommuner ikke gør noget ved kontrollen. Og jeg nægter at tro, at de sociale bedragerer kun befinder sig i de kommuner, som formår at afsløre snyd.«

Samme holdning har velfærdsminister Karen Jespersen (V), som har pålagt kommunerne en såkaldt temarevision i 2009. Den skal helt konkret afdække, hvilke rutiner kommunerne har på området, og om indsatsen imod socialt bedrageri er tilfredsstillende.

Positivt modtagelse

De fleste kommuner, som Jyllands-Posten har talt med, modtager beskeden om temarevisionen positivt.

Samtidig peger flere kommuner på flytningen i 2006 af Skat fra kommunerne til staten som årsag til den aktuelle sløje indsats over for socialt bedrageri. Dengang mistede mange kommuner en masse erfaring og ekspertise, fordi rutinerede skattefolk blev flyttet over i skattecentre uden for kommunerne.

Brøndby Kommune på Københavns vestegn er en af de kommuner, som ifølge borgmester Ib Terp (S) blev berørt af rokadens. Det forklarer måske, hvorfor kommunen ikke udstedte en eneste sanktion i 2007 til trods for, at Brøndby har 680 fuldtidsledige på kontanthjælp.

Kontrolgruppe nedlagt

En anden årsag kan være, at kommunen for nogle år siden nedlagde den kontrolgruppe, som netop skulle afsløre socialt bedrageri.

»Den havde ikke nogen stor effekt, og den kunne ikke tjene sin egen løn hjem. Så vi nedlagde den igen. Men det kan da godt være, at vi skal genoprette den. Vi skal dog først finde ud af, om der er basis for det,« siger Ib Terp.

Tallene fra Arbejdstilsynet kan imidlertid ikke bruges som en endegyldig rettesnor for, hvor gode kommunerne er til at afsløre socialt bedrageri, da tallene udelukkende koncentrerer sig om fusk med kontanthjælp.

De sociale ydelser omfatter mange andre områder som udbetaling af boligstøtte, sygedagpenge, tilskud til enlige forsørgere, børnetilskud, kommunale fripladser til daginstitutioner etc.

Målettet indsats

Selv om Ballerup Kommune alene udstedte sanktioner til fem af kommunens 561 kontanthjælpsmodtagere i 2007, hører kommunen ifølge Arbejdsdirektoratet til en af de mere effektive til at afsløre socialt bedrageri. Samtidig oplever kommunens kontrollanter ofte, at de griber en social bedrager på fersk gerning, som bor i en anden kommune. Sådan en sag bliver sendt videre til den respektive kommune, som derefter indberetter sagen til Arbejdsdirektoratet.

Søren Krøigaard er direktør i Ballerup Kommune, og han glæder sig over den planlagte temarevision, men efterlyser samtidig en mere målrettet indsats mod det sociale bedrag.

»I mine øjne kunne staten godt gøre en større indsats for, at man generelt får hævet kontrolniveauet. Vi finder flere sager til vores nabokommuner, end vi får tilbage den anden vej. På den måde ser det ud til, at indsatsen ikke er lige høj alle steder,« siger han.

Danmarksmester i afsløring af socialt bedrageri er uden sammenligning Svendborg Kommune. Her fik næsten hver 10. af kommunens 680 fuldtidsledige på kontanthjælp i 2007 en sanktion for at fuske sig til ydelsen. Opskriften på afsløringen er ifølge teamleder Bjørn Pedersen fra kommunens Borgerservice ganske enkel.

Det handler om at nedsætte en specialgruppe, som ikke laver andet end at sikre korrekt udbetaling af sociale ydelser.

»Man skal kigge 360 grader rundt i det offentlige system. Det er vores erfaring, at kommunen rundt omkring i organisationen har alle de oplysninger, som vi skal bruge. Det er blot at koordinere dem og indsamle,« siger han.

* Et flertal af kommuner straffer ikke en eneste kontanthjælpsmodtager, der snyder med offentlige midler.

* Regeringen vil nu undersøge, om den kommunale indsats mod socialt bedrageri er tilstrækkelig.

Billedtekst: »Fødevarerkontrollen er altid meget imødekommende og tålmodig. Men Skat behandler os som kriminelle,« siger Kalyani Anantham (th) om myndighedernes opførsel under de talrige kontroller i hendes og Umars (tv) pizzeria i Svendborg. Foto: Carsten Andreasen

 Jyllands-Posten | 11.12.2008 | 1. sektion | Side 6 | 1165 ord | artikel-id: e1538c49

»Jeg er for syg til at arbejde«

Kontrol: Danskerne snyder i stort omfang med sociale ydelser. Morgenavisen Jyllands-Posten var med, da kontrollanter fra Ballerup Kommune, Skat og politiet i en kontrolaktion afslørede Muhammed på fersk gerning.

Af THOMAS ANDREW PETER ERNSTVED RASMUSSEN

Ekspedienten bag skranken smiler forlegent.

Civilklædte repræsentanter fra henholdsvis Ballerup Kommune, Skat, Arbejdsdirektoratet, Punktafgiftscenteret under Skat og ikke mindst politiet er netop trådt ind i den lille grønthandel et sted i Ballerup som led i en landsdækkende aktion mod socialt bedrageri.

Kontrollanterne er venlige og smilende, men samtidig også ganske effektive. Suzanne Kristiansen fra Skat i Ballerup stiller de første spørgsmål, da hun er gået om på siden af disken i grønthandelen.

»Er du ansat her?«

»Nej, jeg hjælper bare lidt.«

»Men du står bag disken. Hvor meget arbejder du?«

»Næsten ingenting. En time om dagen. Jeg skulle faktisk gå nu, lige da I kom,« siger han og kigger på sit armbåndsur.

Pilotprojekt

Det er første gang, at en razzia har det direkte formål at afsløre socialt bedrageri. I et pilotprojekt iværksat af Velfærdsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Skatteministeriet i fællesskab er fire kommuner, som har vist sig særligt effektive inden for kontrol, derfor udvalgt som aktionskommuner. Ud over Ballerup Kommune er der tale om Høje Taastrup, Århus og Svendborg kommuner, som denne dag i slutningen af november besøger private virksomheder for at kontrollere de ansatte.

I Ballerup har Muhammed et problem. Han er ikke ansat, og samtidig er ejeren ikke til stede. Ejeren er i øvrigt Muhammeds bror, som Muhammed ringer til og beder om at møde op. Få minutter senere kommer broderen ind i butikken, og han får med det samme lov til at svare på en lang række spørgsmål fra såvel kommunen som Skat.

I mellemtiden kontrollerer repræsentanter fra Arbejdsdirektoratet, Punktafgiftscenteret og politiet butikkens kælderlokaler og varer på hyldeerne for danske varedeklarerationer og datomærkning - eller mangel på samme.

Susanne Bærentsen er kontorchef i Arbejdsdirektoratet og en af de personer, der har været med til flest kontroller i danske virksomheder, siden loven åbnede mulighed for den slags kontroller uden retskendelse i 1998.

Hun ved derfor præcis, hvornår der er noget at komme efter. Ved siden af fryseboksen kommer hun med en stille kommentar til kontrollen hidtil.

»Det ser ikke godt ud,« hvisker hun.

Den analyse har hun ret i. Hverken for ejeren eller hans bror Muhammed bag disken, som nu svarer på spørgsmål fra Ballerup Kommunes repræsentant.

»Modtager du kontanthjælp?«

»Ja.«

»Er du i aktivering?«

»Nej.«

»Hvorfor ikke?«

»Jeg er for syg til at arbejde, så jeg kan ikke være i aktivering. Jeg har mange problemer,« siger han, mens kommunens repræsentant nikker og noterer hans svar.

Straksaktivering

Den slags historier har Susanne Bærentsen hørt før. Hun skal ikke argumentere med Muhammed i butikken, men blot notere, om medarbejderen i butikken arbejder og samtidig får sociale ydelser. Det gør han. Muhammed kan derfor se frem til at blive trukket med en tredjedel i sin kontanthjælp i tre uger og samtidig blive straksaktiveret af kommunen.

Kontanthjælpen ligger i øjeblikket på 8.959 kr. om måneden for voksne over 25 år og på 11.904 kr., hvis man samtidig er forsørger. Bliver Muhammed igen taget i at arbejde og samtidig være på kontanthjælp, får han nedsat kontanthjælpen med en tredjedel i 20 uger. Tredje gang ryger kontanthjælpen.

Pædagogiske kræfter

I butikslokalet står Jens Olsen fra Skats Punktafgiftscenter i København. Han hiver varer ned fra hylderne og dåsevand ud af køleskabet for at kontrollere, om der er betalt punktafgift. Han har kun små anmærkninger til ejeren. Til gengæld må han bruge lang tid og mange pædagogiske kræfter på at forklare Muhammeds kone, far og ven fra Sverige, at de ikke skal opholde sig butikken, med mindre de arbejder.

»Hun er her bare for at besøge mig. Hun arbejder ikke,« forklarer Muhammed om sin kone, indimellem at han svarer på spørgsmål fra kommune og Skat.

Muhammed er ikke den eneste, som denne dag bliver kigget efter i sømmene. I de fire pilotkommuner møder kontrollanterne en del personer, som kan se frem til en alvorlig nedgang i sociale ydelser, fordi de har fusket sig til udbetalingerne. Hele 18 virksomhedsejere er på arbejde, samtidig med at de får udbetalt sygedagpenge eller kontanthjælp.

Det svarer til 53 pct. at de kontrollerede virksomhedsejere.

13 ansatte i dagens kontrol modtager offentlige ydelser, samtidig med at de arbejder.

Det svarer til 24 pct. af de medarbejdere, som kontrollanterne møder.

Flugtforsøg

I Svendborg venter myndighederne på en sygemeldt og selvstændig vvs-installatør, som modtager sygedagpenge. Han ankommer til sin virksomhed i sin vvs-bil iført kedeldragt og har svært ved at bortforklare sit forehavende.

Da kontrollanterne sammen med ejeren går ind i virksomheden, springer bagdøren op, og en mand forsøger at flygte. Han løber lige i armene på et par civilklædte betjente og viser sig at være på kontanthjælp, samtidig med at han arbejder for vvs-installatøren.

Også i Ballerup fortsætter kontrollanterne med at finde uregelmæssigheder. Dagens andet stop er et pizzeria, hvor kontrollanterne går ind midt i dagens frokost-rykind.

Som vanligt skynder de to betjente sig ned i kælderen for at spærre vejen for personer, som kunne finde på at stikke af ud gennem kælder døren.

I kælderen møder de to udlændinge i pizzeria-forklæder, der slet ikke har arbejdstilladelse. Den ene er ved at tilberede en salat, mens den anden befinder sig på toilettet.

De må begge forlade pizzeriaet, men bliver dog ikke arresteret.

»De får en bøde. Men det er ikke noget, vi kan anholde folk for,« forklarer den civile betjent.

I pizzeriaets baglokale bliver ejeren af Suzanne Kristiansen fra Skat bedt om at fremlægge sit kasseregnskab.

Han adlyder, men signalerer samtidig, at han er tydeligt utilfreds med kontrollen.

»Jeg har fuld forståelse for, at der skal være kontrol. Men jeg kan ikke forstå, at det skal være lige præcis, når vi allermest travlt,« siger han og beder Skat om at tænke på det i fremtiden.

Suzanne Kristiansen har fuld forståelse for hans frustration. Men den ændrer ikke på den rutine, som kontrolmyndighederne efterhånden har opbygget gennem flere år. Det forklarer hun, da kontrollanterne har forladt pizzeriaet for at fortsætte jagten på sociale bedragere og private enkeltmandsvirksomheder, hvor ejerne er på sygedagpenge.

»Det nytter ikke noget, at vi kommer kl. 10.00, når der ikke er nogen kunder i butikken. Vi er nødt til at kontrollere virksomhederne, når folk er på arbejde,« forklarer hun.

Sandhed og løgne

Ifølge Suzanne Kristiansen oplever kontrollanterne ofte, at folk fortæller sandheden, når de overrumpede af en kontrol skal svare på spørgsmål fra myndighederne. Men nogle dage senere kan de have udtænkt en løgn, som ændrer den umiddelbare forklaring. De kan også pludselig finde på at skifte identitet, som Jyllands-Posten oplever det, da vi vender tilbage til grønthandleren i Ballerup for at høre Muhammeds historie.

Uden for butikken er Muhammeds kone i gang med at placere grøntsager i butikkens stativer, ligesom hun sætter prisskilte op på agurker og røde pebere. Kort efter kommer Muhammed ud. Da avisen spørger, om han vil fortælle, hvorfor han hæver kontanthjælp, samtidig med at han arbejder, svarer han overraskende:

»Kontanthjælp? Nej, nej. Jeg er ikke på kontanthjælp. Det er min bror.«

* Tre ministerier har iværksat et pilotprojekt, hvor fire kommuner gennemfører en razzia med det direkte formål at afsløre socialt bedrageri .

* De fire kommuner er Ballerup, Høje Taastrup, Århus og Svendborg.

Billedtekst: Med 10 års erfaring i kontrol ved kontorchef Susanne Bærentsen fra Arbejdsdirektoratet præcis, hvornår der er noget at komme efter. Foto: Martin Kurt Haglund

 Jyllands-Posten | 12.12.2008 | 1. sektion | Side 7 | 451 ord | artikel-id: e153f9df

Kommuner efterlyser bedrageri-gulerod

Staten scorer fortjenesten, når kommunerne afslører socialt bedrageri. De ønsker derfor et økonomisk incitament, men regeringen siger nej.

Af PETER ERNSTVED RASMUSSEN THOMAS ANDREW

Når borgere uretmæssigt snyder sig til boligsikring, børnetilskud, sygedagpenge og kontanthjælp etc., koster det både stat og kommuner millioner af kroner.

Men det er udelukkende kommunerne, som bruger ressourcer på at afsløre bedragerne, og ofte må kommunerne aflevere mere end halvdelen af de konfiskerede og sparede kroner i statskassen. Er det rimeligt?

Nej, mener en lang række kommuner, som efterlyser en økonomisk gulerod for at hjælpe staten med at spare millioner. En af dem er Sønderborg Kommune, hvor Jan Nicolaisen (S) som formand for kommunens arbejdsmarkedsudvalg tværtimod mener, at kommunen risikerer at blive straffet for sin indsats.

Det skyldes, at staten gennem den såkaldte servicevækstramme har sat et loft over kommunens udgifter til driften. Hvis kommunen derfor prioriterer bedragerigruppen ved at ansætte flere medarbejdere, går det ud over servicen i andre dele af kommunen, selv om gruppen måske mere end tjener sin løn ind. For de sparede penge kan ikke modregnes i servicevækstrammen.

Overskrider kommunen servicevækstrammen, skal budgetoverskridelsen tilbagebetales til staten krone for krone. Dermed forsvinder det økonomiske incitament til at gøre noget, mener Jan Nicolaisen.

Klinger hult

Beskeden til beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen (V) er derfor klar:

»Selvfølgelig skal indsatsen prioriteres højt. Men det klinger hult, når ministeren opfordrer os til at gøre mere for at afsløre bedrageriet, når vi samtidig bliver straffet for at gøre det,« siger han.

Den holdning står han langt fra alene med. Knud Brøchner er chef for Borgerservice i Billund Kommune, og han sendte i august på vegne af 13 kommuner et brev til beskæftigelsesministeren, hvori han foreslår en ordning, »der giver kommunerne et direkte økonomisk incitament til at etablere en bedre effektiv kontrol af snyd med sociale ydelser«.

I Aalborg er Allan Ramsgaard kontorchef i familie- og beskæftigelsesforvaltningen og leder af kommunens kontrolgruppe, som har til opgave at afsløre socialt bedrageri. Han deler de 13 kommuners holdning og nævner bl.a. SU som et statsligt område, hvor kommunen afslører mange studiebedragere for staten.

»Der er en strukturel svaghed i, at vi bliver målt og vejlet på at bruge kommunale kroner på området, og så tjener vi primært en masse penge ind til staten,« siger han.

Men kommunerne får ingen julegaver af regeringen.

»Det er myndighedernes opgave at kontrollere socialt bedrageri, og den opgave skal ikke være afhængig af, om man tjener penge på det,« siger beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen.

Den holdning deler velfærdsminister Karen Jespersen (V), som netop har pålagt kommunerne et øget fokus på området i 2009.

»Det er virkelig farligt, hvis der sker et skred, hvor man ligefrem skal have belønning for at sikre, at lovene bliver overholdt. Kommunerne får med en indsats på området selv kroner i kassen, fordi de forskellige ordninger ofte er finansieret med både kommunale og statslige kroner,« siger hun.

Citat

Det er myndighedernes opgave at kontrollere socialt bedrageri, og den opgave skal ikke være afhængig af, om man tjener penge på det.

Claus Hjorth Frederiksen, , beskæftigelsesminister (V)

Billedtekst: Velfærdsminister Karen Jespersen (V) kalder det et skred, hvis kommunerne skal have belønning for, at loven bliver overholdt. Arkivfoto: Mik Eskestad

 Jyllands-Posten | 14.12.2008 | 1. sektion | Side 1 | 260 ord | artikel-id: e1549710

Firmaer medvirker til socialbedrageri

Snyd: Virksomheder hjælper deres ansatte med at begå socialbedrageri ved at fuske med lønsedler.

Af PETER ERNSTVED RASMUSSEN THOMAS ANDREW

Myndighederne har afsløret en stribe firmaer i at hjælpe deres ansatte med at begå socialt bedrageri .

Det sker bl.a. ved at konvertere overarbejde til skattefrie godtgørelser og samtidig fuske med lønsedlerne, så de ansatte ved siden af kan hæve dagpenge. Derved får arbejdsgiverne mindre udgifter til løn, og lønmodtageren betaler mindre i skat.

Ifølge Arbejdsdirektoratet og Skat foregår arbejdsgiverbedrageriet især i byggeriet, restaurationsmiljøet og rengøringsbranchen.

Skat i Østjylland har gennem længere tid haft fokus på området, og alene i år har man afsløret snyd fra arbejdsgivernes side, som løber op i 15-20 mio. kr. Samtidig er der afsløret fusk med skattefrie godtgørelser for 25 mio. kr.

Susanne Bærentzen er kontorchef i Arbejdsdirektoratet, og hun er overrasket over, hvor alvorligt bedrageriet faktisk er.

»Vi vidste godt, at det foregik. Men det er meget groft, når ansatte ligefrem sender dagpengekort og instruerer arbejdsgiveren i, hvordan det skal stemme overens med en lønseddel,« siger hun.

Torben Poulsen sidder som hovedkasserer og arbejdsmarkedspolitisk ansvarlig i Dansk Metal, som har nogle af sine medlemmer blandt de afslørede syndere.

»Det var måske naivt, men jeg troede, at både ansatte og arbejdsgivere var blevet klogere her i 2008. Jeg er faktisk lidt chokeret, men også forbandet ærgerlig. Det ødelægger tilliden til det offentlige system og nedbryder vores overenskomster,« siger han.

Beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen (V) kalder arbejdsgivernes snyd »dybt krænkende«.

»Arbejdsgiverne skal straffes hårdt for at begå den slags svindel. Men myndighederne har i dag alle redskaber til at afsløre synderne. Og jeg håber, at de kører den slags sager hårdt og effektivt,« siger han.

1. sektion, Indland, side 10-11

 Jyllands-Posten | 15.12.2008 | 1. sektion | Side 16 | 476 ord | artikel-id: e154c543

Ledende artikel: Kommuneklynk

Argumentationen leder ubønhørligt tanken hen på et stædigt barn, hvis automatiske svar er »hvad får jeg for det«, når talen falder på de fælles huslige pligter. Et sådant barn må man tale til rette og gøre opmærksom på, at de huslige pligter er et fælles ansvar, som alle skal bidrage til, uden at det skal omregnes i kontanter.

Anderledes alvorligt er det med det sociale bedrageri, som flourer i så vidt omfang, at Velfærdsministeriet til næste år iværksætter en såkaldt temarevision. Det har nemlig vist sig, at over halvdelen af landets kommuner ikke fører effektiv kontrol med, om der svindles med sociale ydelser. I hvert fald har 53 af landets 98 kommuner i 2007 ikke udstedt en eneste sanktion for socialt bedrageri, og da ingen tror på, at det ikke finder sted, kan det kun tages som udtryk for svigtende kontrol.

Skønsmæssigt svindles der årligt for over en halv milliard kroner med boligsikring, børnetilskud, sygedagpenge, kontanthjælp mv.

Sønderborg-politikeren Jan Nicolaisen, der er formand for Kommunernes Landsforings arbejdsmarkedsudvalg, begrundet den svigtende kontrol på en måde, som ubehageligt minder om det stædige barn: Vi får jo ikke noget for det.

Han siger: »Den manglende kontrol »skyldes, at staten gennem den såkaldte servicevækstramme har sat loft over kommunens udgifter til driften. Hvis kommunen derfor prioriterer bedragerigruppen ved at ansætte flere medarbejdere, går det ud over servicen i andre dele af kommunen, selv om gruppen måske mere end tjener sin løn ind, for de sparede penge kan ikke modregnes i servicevækstrammen. Overskrider kommunen servicevækstrammen, skal budgetoverskridelsen tilbagebetales til staten krone for krone. Dermed svinder det økonomiske incitament for at gøre noget.«

Sådan taler en uansvarlig kommunalpolitiker. Argumentationen svarer til, at politiet ville nægte at udstede bødeforlæg, medmindre etaten selv fik pengene.

At der overhovedet er dikteret en servicevækstramme til kommunerne hænger i sig selv sammen med, at kommunerne har besvær med at styre økonomien, og Jan Nicolaisen underbygger med sin argumentation nødvendigheden af en stram statslig styring af kommunerne.

Jan Nicolaisen står beklageligvis ikke alene med sit synspunkt, for i august sendte Knud Brøchner, der er chef for borgerservice i Billund kommune, på vegne af 13 kommuner et brev til beskæftigelsesministeren, hvori han foreslår en ordning, der »giver kommunerne et direkte økonomisk incitament til at etablere en mere effektiv kontrol af snyd med sociale ydelser.«

Både beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen og velfærdsminister Karen Jespersen afviser da også kommunernes krav om flere penge for at udføre deres naturlige opgaver.

»Det er virkelig farligt, hvis der sker et skred, hvor man ligefrem skal have belønning for at sikre, at lovene bliver overholdt,« siger velfærdsministeren, og deri har hun ret.

Dertil kommer, at kommunerne selvfølgelig selv får pengene retur for de sociale ydelser, som de selv har udbetalt på forkert grundlag. At kommunerne ikke skulle kunne finde folk til kontrollen inden for de omfangsrige kommunale administrationer vidner om mangel på evne til basale funktioner som prioritering og personaleledelse.

Jyllands-Posten | 19.12.2008 | 1. sektion | Side 6 | 1055 ord | artikel-id: e15665e4

Med blå briller og skæg

Snyd : De seneste 10 år har flere offentlige myndigheder fået beføjelser, som minder om politiets metoder. Observationer, razziaer og samkøring af registre er nogle af dem.

Af PETER ERNSTVED RASMUSSEN THOMAS ANDREW

Et sted i Danmark kører en ganske anonym sølvgrå VW Golf 1,6.

Bag rattet sidder en medarbejder fra en af Skats kontrolenheder, som har til formål at opklare skattesvig, svindel med moms, bedrageri etc. Med i bilen sidder en kollega til chaufføren, som kan bevidne observationen. Denne morgen forløber som mange andre morgener. Ud for den noterede villa holder en bil, som er registreret i en mands navn. Per, kalder vi ham.

Per er en af den slags borgere, som samfundet normalt tjener mange penge på. Han er veluddannet, sidder i et topjob og tjener rigtig mange penge, hvis man sammenligner med en almindelig gennemsnitsdansker. Men i tilfældet Per tjener samfundet faktisk ingenting.

Per har nemlig opgivet til Skat, at han er flyttet til udlandet, og derfor betaler han ikke skat i Danmark. Men hos skattemyndighederne har man længe haft mistanke om, at Per ikke taler sandt og i virkeligheden bor og arbejder, hvor han plejer, kører på arbejde som normalt med det lille forbehold, at han bare undlader at betale sin lovlige skat. På den baggrund har Skat indledt en løbende observation, som Skat kalder det.

»Rigtig mange penge«

Historien er fortalt af chaufføren i den sølvgrå Golf. Morgenavisen Jyllands-Posten har ikke været med på den pågældende observation, da den ville have afsløret Pers identitet, og det ville være et brud på Skats tavshedspligt. Men ifølge Skat løber den aktuelle sag op i »rigtig mange penge«.

Samtidig viser den ganske fint, hvilke metoder offentlige myndigheder gennem de seneste 10 år har fået i kampen mod socialbedrageri, sort arbejde, og snyd og bedrag med skat og moms. Hvor myndighederne for 10 år siden primært opdagede snyd ved tilfældigheder bag skrivebordet i forbindelse med gennemgang af en given sag, rykker myndighederne i dag i langt højere grad ud for at kontrollere og afsløre borgere med fordækte hensigter på fersk gerning.

Det foregår dels ved kontroller og razziaer i virksomheder, ved observationer mod selvstændigt erhvervsdrivende og ikke mindst ved en langt mere effektiv samkøring af registre og udveksling af oplysninger.

Et af de vigtigste skridt i kampen mod socialt bedrageri og snyd med skat og moms tog regeringen i 2004, da den lancerede den såkaldte Fairplay-kampagne under Skat. Fairplay er et formaliseret samarbejde mellem myndighederne, som samtidig øgede sanktioner over for borgere, som snyder på vægten. Myndighederne tæller bl.a. Skat, Arbejdsdirektoratet, politiet og kommunerne.

Ingen hold i virkeligheden

Ikke mindst ude i landets kommuner glæder man sig over samarbejdet. Det mener i hvert fald Peter Møller, som er leder af Kontrolgruppen i Frederikssund Kommune.

»Hvis man før Fairplay snakkede med andre myndigheder, var det fordi, man eksempelvis personligt kendte en i Told & Skat. Nu er samarbejdet formaliseret, og vi mødes jævnligt med de andre myndigheder. Der hersker slet ingen tvivl om, at det har haft en stor betydning. Fremadrettet vil den fælles indsats rykke noget i forhold til alle dem, som ikke har rent mel i posen,« siger han.

Samme holdning deler Tage Christensen, som er kontorchef i Skat og leder af Fairplay. Han nævner bl.a. indsatsen mod rockerne som et af de områder, hvor samarbejdet i høj grad har vist sig at virke og har hjulpet med at afsløre socialbedrageri i massivt omfang. Om alle de nye tiltag i Fairplay-kampagnen siger han:

»Det har medvirket kraftigt til at stække uvæsenet, og så har det ikke mindst en præventiv effekt.«

I Arbejdsdirektoratet fortæller kontorchef Susanne Bærentzen, at en borger før i tiden lettere kunne slippe af sted med på falsk grundlag at udnytte systemet på tværs af myndigheder. Med samarbejdet har myndighederne fået en bremseklo, som flittigt bliver brugt.

»Vi har oplevet sager, hvor en borger fortæller tre forskellige historier til tre forskellige myndigheder. Hver især lyder de rigtige nok, men når vi sammenligner forklaringerne, kan de ikke have hold i virkeligheden,« siger hun.

Bingo på parkeringspladsen

Ude i landet venter skattemedarbejderne i den sølvgrå Golf på Per. Efter at have siddet i nogle minutter ser de Per gå ud af sin hoveddør, hvorefter han går hen til bilen, sætter sig ind, lukker døren, starter motoren, bakker ud og forlader villavejen. De noterer, at Per har forladt sit hjem i sin bil.

Dato og tidspunkt.

Ifølge loven må offentlige myndigheder gerne observere private borgere fra offentlig vej, men de må hverken overvåge eller forfølge nogen eller gå ind på privat grund. Derfor venter de to skattefolk et kvarters tid, inden de fortsætter hen til Pers arbejdsplads. Her noterer de, at hans bil holder parkeret.

Bingo.

Endnu en observation er gennemført med henblik på at kunne bevise Pers ophold og arbejde i Danmark, når det en gang kommer til en skattesag. Efter at have udført dagens første opgave fortsætter de to skattefolk tilbage på deres arbejde i et skatteceter et sted i Danmark.

* Et af de vigtigste skridt i kampen mod socialt bedrageri og snyd med skat er den såkaldte Fairplay-kampagne under Skat, som kom frem i 2004.

* Fairplay er et formaliseret samarbejde mellem myndighederne og tæller bl.a. Skat, Arbejdsdirektoratet, politiet og kommunerne.

Fakta: Falske enlige forsørgere

Langt størstedelen af sager om snyd med offentlige midler handler om par, som hæver ekstraordinære tilskud ved at foregive, at kvinden er enlig forsørger.

Som enlig forsørger kan man blandt andet blive berettiget til diverse tilskud og sociale ydelser:

Forhøjet boligsikring Ordinært og ekstra børnestilskud Økonomisk friplads i vuggestue, børnehave, SFO og klub Forhøjet SU og tilskud til ekstraordinære udgifter

EKSEMPEL 1

Falsk enlig forsørger med ekskæreste Manden flytter adresse, men bor reelt fortsat sammen med kvinden, som dermed kan hæve uberettigede tilskud.

“Fædrehoteller”

Typisk en lejlighed, hvor fem-seks mænd er registreret på adressen.

Flertallet opholder sig reelt ikke i lejligheden, men bor sammen med en samlever, som uberettiget hæver ekstra ydelser som enlig forsørger.

Hvis manden bor sammen med en kvinde i en anden kommune, besværliggør det kommunernes opklaringsarbejde.

Spor i kommunens opklaringsarbejde

Par bliver ved med at få børn.

Manden er tilmeldt en adresse sammen med flere andre enlige mænd (et såkaldt ”fædrehotel”) eller eksempelvis hos svigerfamilien.

Kvinden søger tilskud som enlig forsørger fra det offentlige, men undlader at kræve børnebidrag fra manden.

Mandens bil står hver dag parkeret ved kvindens bopæl.

EKSEMPEL 2

Falsk enlig forsørger Kvinden møder en ny mand, og de flytter sammen, uden at det nogensinde registreres hos Folkeregistret. Kvinden fortsætter med at modtage diverse ydelser som enlig. Spor i kommunens opklaringsarbejde Kommunen har intet at gå efter, men er afhængig af konkrete anmeldelser fra borgere og andre myndigheder.

Citat

Vi har oplevet sager, hvor en borger fortæller tre forskellige historier til tre forskellige myndigheder. Hver især lyder de rigtige nok, men når vi sammenligner forklaringerne, kan de ikke have hold i virkeligheden.

Susanne Bærentzen, , kontorchef i Arbejdsdirektoratet

 Jyllands-Posten | 19.12.2008 | 1. sektion | Side 7 | 524 ord | artikel-id: e1566569

»Fædrehoteller« malker de offentlige kasser

Vi snyder os i stort omfang til boligsikring, børnetilskud og fripladser i daginstitutioner. * Fædre i parforhold bidrager til bedrageriet ved at have en dækadresse på såkaldte »fædrehoteller«.

Af THOMAS ANDREW PETER ERNSTVED RASMUSSEN

Det offentlige går hvert år glip af et milliardbeløb, når mødre, der udgiver sig for at være enlige forsørgere, snyder sig til børnetilskud, boligsikring og økonomiske fripladser i daginstitutioner.

Kontrolmedarbejdere i kommuner, som afslører socialt bedrageri, beretter, at op mod hver fjerde sag drejer sig om såkaldte enlige-sager, hvor en mor udnytter kommune og stat for friplads til daginstitutioner, børnetilskud og boligsikring ved at foregive, at hun er enlig.

Det sker tit

En udbredt måde at snyde med adresseoplysningerne er, at manden i et parforhold skifter adresse og flytter sammen med fem-seks andre enlige mænd. Kontrolgrupperne kalder det »fædrehoteller«, og fænomenet er tilsyneladende især udbredt i indvandrer-kredse.

»Det er noget, som vi støder på forholdsvis tit. Det er populært at arrangere sig på denne måde for at camouflere et reelt samliv. Adressen skal helst være så billig som muligt, for jo mere kan man optimere snyderiet,« siger Allan Ramsgaard, kontorchef og leder af kontrolgruppen i Aalborg Kommune.

I Frederikssund støder kommunens kontrolmedarbejder jævnligt på sager om fædrehoteller.

»Det er en af de mest udbredte former for socialt bedrageri. Manden, som flytter fra kvinden, får kort efter adresse sammen med seks andre mænd i en bolig på 30 kvm. Det er forholdsvis nemt for bedrageren at snyde på denne måde, men samtidig svært for os at løfte bevisførelsen,« siger lederen af kommunens kontrolenhed, Peter Møller, som også har en baggrund i Københavns og Brøndby Kommunes kontrolgrupper.

Store beløb

I Høje Taastrup anslår chefen for kontrolgruppen, Ole Seidling, at hver fjerde modtager af offentlige ydelser til enlige forsørgere slet ikke er berettiget til pengene. Det bygger han på en omfattende revision, som kommunen har foretaget. Her viste det sig, at 300 af 1.200 enlige formentlig ikke var berettiget til ydelserne, fordi de reelt boede sammen med en samlever.

»Risikoen for at blive opdaget er mange steder lille, og måske er tallet endnu højere,« siger Ole Seidling.

Han henviser til, at kommunen kun har mulighed for selv at finde og kontrollere parforhold, hvor man i forvejen kender til fædrene. Mødre, der møder nye mænd, som flytter ind uden at informere Folkeregistret, har reelt frit slag til at fortsætte med at hæve ekstra ydelser. Og når året er omme, har en familie typisk fusket sig til 90.000 kr. ved at lade manden i parholdet have folkeregisteradresse på en falsk adresse.

»Når vi opklarer en sag, får vi sat en stopper for snyderiet. Men pengene er reelt tabt og bliver aldrig tilbagebetalt, fordi der er tale om folk med få økonomiske midler,« forklarer Ole Seidling.

Hvis man overfører tallene fra Høje Taastrup til resten af landet, snyder bedragere på enlige-området det offentlige for over to mia. kr. om året.

Socialminister Karen Jespersen (V) kalder metoden med fædrehoteller for »moralsk forkastelig« og vil se nærmere på problemstillingen.

»Der er jo netop ikke tale om enlige, men om samlevende par, der snyder for at få de enliges ydelser. Tilliden mellem borgerne i Danmark er tårnhøj. Der er et klart lighedstegn mellem tillid og et velfungerende samfund. Men hvis vi oplever for meget snyd, så bliver vi mistænksomme, og dermed sættes tilliden over styr. Det er farligt for et samfund,« siger hun.

Citat

Når vi opklarer en sag, får vi sat en stopper for snyderiet. Men pengene er reelt tabt og bliver aldrig tilbagebetalt, fordi der er tale om folk med få økonomiske midler.

Ole Seidling, , chef for kontrolgruppen i Høje Taastrup

Billedtekst: Offentlige myndigheder er underlagt visse restriktioner i bestræbelserne på at afsløre snyderi. Medarbejderne må gerne observere private borgere fra offentlig vej, men de må hverken overvåge eller forfølge nogen eller gå ind på privat grund. Foto: Anders Vendelbo

 Jyllands-Posten | 19.12.2008 | 1. sektion | Side 20 | 529 ord | artikel-id: e15665b8

Debat: Fredericia afslører også socialt bedrageri

Af Helene Bækmark, direktør, Pleje, Sundhed og Arbejdsmarked, Fredericia Kommune, Gothersgade, Fredericia

På baggrund af den seneste debat om kommunernes indsats over for socialt bedrageri er det på sin plads at komme med et par præciseringer.

Der er ikke belæg for at sige, at Fredericia Kommune ligger sidst i indsatsen over for socialt bedrageri. Ifølge Arbejdsdirektoratets tal er der 55 kommuner, der ligger på niveau med Fredericia Kommune.

Det er derudover en fejlslutning at sætte lighedstegn mellem det, at 55 kommuner ikke anvender et bestemt sanktionsredskab - som opgjort i Arbejdsdirektoratets statistik - og disse kommuners generelle effektivitet i afsløring af socialt bedrageri.

Den sanktion, som Arbejdsdirektoratet har registreret, kalder jeg i det følgende for efter-sanktion. Den gives til kontanthjælpsmodtagere, der ikke har oplyst, at de har en arbejdsindtægt. Sanktionen handler om, at kommunen kan nedsætte en borgers kontanthjælp med indtil 33 pct., hvis en borger i op til fem år efter afsløringen igen anmoder om forsørgelse.

Denne form for socialt bedrageri opdages næsten hver eneste uge i Fredericia ved samkøring af registre. Vi kræver pengene tilbage, og i grove tilfælde sker der politianmeldelse, men i disse tilfælde har vi ikke anvendt efter-sanktionen. Det vil ske fremover.

Når det så er sagt, viser Arbejdsdirektoratets statistik kun en del af den kommunale indsats over for socialt bedrageri.

Opsøgende arbejde

I Fredericia har vi gennem opsøgende arbejde i år afsløret bedrageri til en værdi af lige knap tre mio. kr. Kun i et par tilfælde har efter-sanktionen været mulig at anvende. Efter-sanktionen kan ikke anvendes, hvor en borger opgiver en fiktiv adresse for at opnå økonomiske fordele, eller hvor helt unge kontanthjælpsmodtagere eller sygedagpenge-modtagere hemmeligholder indtægter fra andet arbejde.

I Fredericia Kommune arbejder vi meget aktivt med at afsløre socialt bedrageri. Faktisk er vi en af de få kommuner, der har medarbejdere ansat direkte til opgaven, og på den baggrund sparer både stat og kommune rigtigt mange penge. Langt det meste af den arbejdsindsats registreres ikke i Arbejdsdirektoratets statistik.

Så bruger man kun Arbejdsdirektoratets statistik, er der risiko for at drage de forkerte konklusioner om kommunernes indsats og resultater.

I et samarbejde mellem Vejle, Varde, Vejen, Sønderborg, Svendborg, Kolding, Høje Taastrup, Middelfart, Struer, Billund, Haderslev, Aabenraa, Viborg, Nyborg og Fredericia kommuner udveksler vi erfaringer med henblik på at blive endnu bedre til at opspore socialt bedrageri .

Straks-sanktioner

Endelig fik kommunerne i 2005 ved lov mulighed for at give, hvad jeg her for overskuelighedens skyld vil kalde for straks-sanktioner. Det vil sige, at vi med det samme reducerer kontanthjælpen, når en borger ikke møder frem til aktivering, sprogskole eller lignende. Fra januar til september 2008 er der i Fredericia Kommune på det grundlag givet 486 straks-sanktioner.

Tilbage står, at vi som kommuner mangler gode statistikker over, hvor meget bedrageri der afsløres - og det vel at mærke statistikker, der har et bredt og dækkende syn på den kommunale indsats. Når regnebrættet gøres op, skal der være sammenhæng mellem, hvad der måles, og hvordan virkeligheden ser ud. Ellers får man det forkerte indtryk.

Jeg håber, at læserne af Jyllands-Posten med dette indlæg nu tænker, at Fredericia Kommune nok ligger lavt i en ufuldstændig statistik, men at en retvisende statistik ville have givet et billede af en kommune, der på flere fronter arbejder på at opspore socialt bedrageri .

 Jyllands-Posten | 22.12.2008 | 1. sektion | Side 19 | 265 ord | artikel-id: e1572910

Debat: Kommuner gør meget for at bekæmpe svindel

Af Tove Larsen, borgmester (S), formand for KL's Social- og Sundhedsudvalg, Aabenraa

I kommunerne bruger vi masser af tid og kræfter på at bekæmpe og afsløre socialt bedrageri. Derfor undrer det mig, at JP's lederskribent 15/12 i et nærmest hadsk tonefald postulerer det modsatte.

I følge lederen har det »vist sig, at over halvdelen af landets kommuner ikke fører effektiv kontrol med, om der svindles med sociale ydelser.« Mage til sludder.

53 kommuner har i 2007 ikke udstedt nogen sanktion over for kontanthjælpsmodtagere, der ikke har oplyst, at de er kommet i arbejde. Men kommunerne afslører meget andet bedrageri, som der ikke findes nogen statistik for - herunder svindel med børnetilskud, sygedagpenge, boligstøtte, friplads i daginstitutioner og pension.

De 53 kommuner kan godt have gjort en masse for at forebygge og forhindre svindel med kontanthjælp, uden at de har udstedt nogen sanktioner. Frem for alt glemmer JP at nævne, at kommunerne på dette felt har været igennem en meget stor omlægning. De meget velfungerende kontrolgrupper i kommunerne, der tidligere udførte opgaven, blev nedlagt, da opgaven med at håndtere skat og inddrivelse i 2006 blev flyttet til staten. Det vanskeliggjorde arbejdet med at bekæmpe socialt bedrageri, og samtidigt stod vi med en meget stor kommunalreform, der skulle føres ud i livet.

Men siden er indsatsen kommet op i et helt andet gear. Senest har flere kommuner i samarbejde med KL og staten gennemført en række fælles kontroller mod socialt snyd . Vi har aftalt med staten, at vi i 2009 vil følge op og sætte markant fokus på indsatsen mod socialt bedrageri.

Så påstanden om, at kommunerne ikke gør noget på dette område, må stå for JP's egen regning.